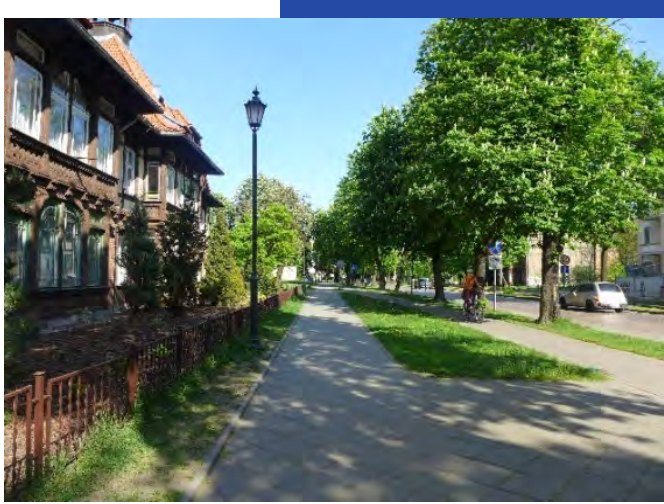

UNIWERSYTET
MIKOŁAJA KOPERNIKA
W TORUNIU

Spór o znaczenie miejsca czyli jak geografia inspiruje psychologów i przyczynia się do zbudowania teorii miejsca

Maria Lewicka

Instytut Psychologii

Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu

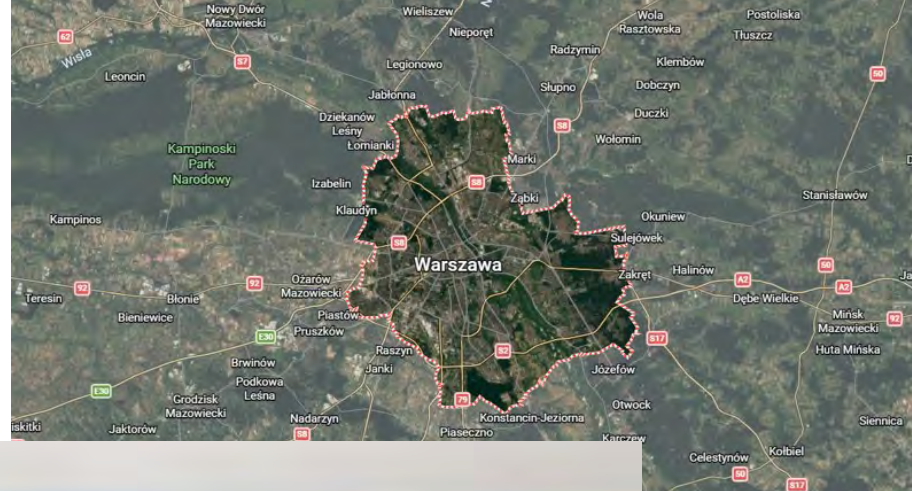
Miejsce to znacząca lokalizacja

- Umiejscowienie

- Współrzędne geograficzne, umiejscowienie na mapie
- Wyposażenie materialne
 - Ulice, budynki, parki, place...

- Znaczenie

- Osobiste, religijne, polityczne, kulturowe...

Miejsce to więcej niż współrzędne geograficzne

- „*A spot in the universe with a gathering of physical stuff there becomes a place only when it ensconces history or utopia, danger or security, identity or memory*” (Gieryn, 2000, s. 465).
- “*... place is not merely a setting or backdrop, but an agentic player in the game – a force with detectable and independent effects on social life*” (Ibidem, s. 466).

Dwie tradycje w badaniach miejsca

„Fenomenologiczna”
jakościowa

„Pozytywistyczna”
ilościowa

Geografia humanistyczna,
architektura

Psychologia środowiskowa,
Psychologia społeczności

Teorie znaczenia
miejsca

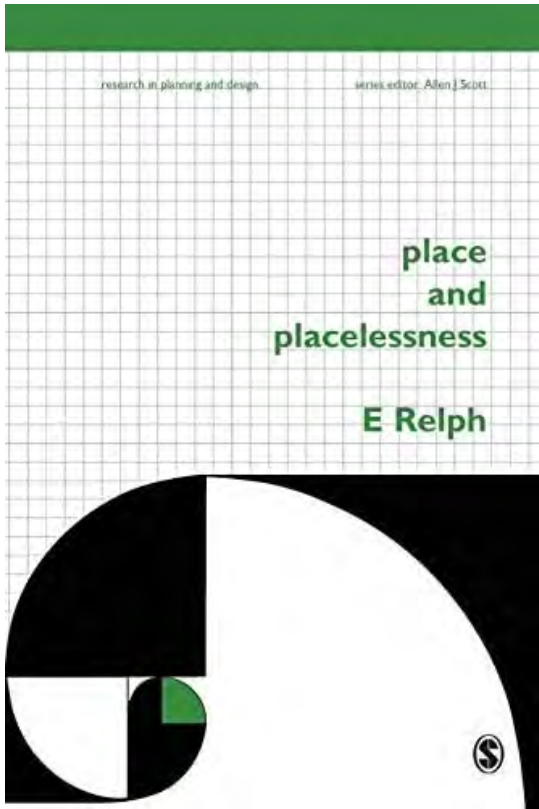
Związek z miejscem naturalną
kondycją człowieka. Analiza miejsc
oraz sposobu ich doświadczania

Ludzie różnią się stosunkiem do miejsca.
Badanie czynników sprzyjających
przywiązaniu, natury przywiązania,
konsekwencji przywiązania

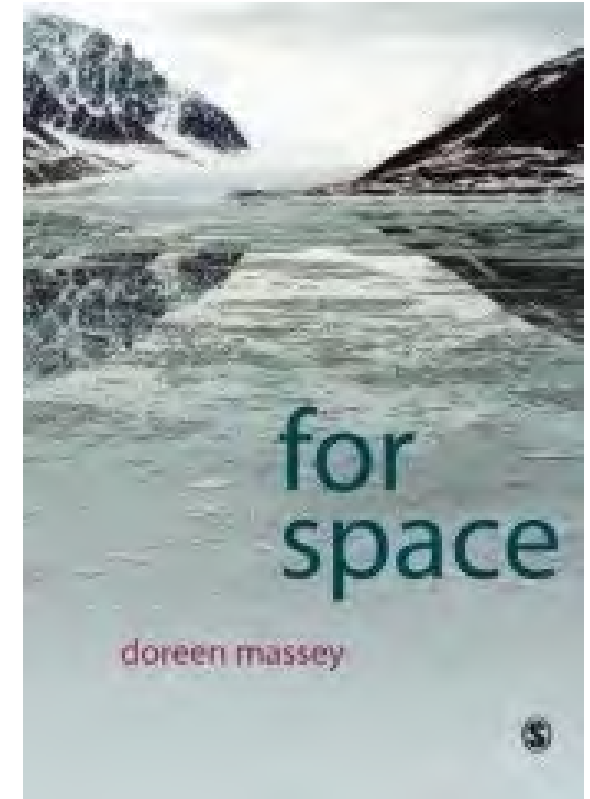
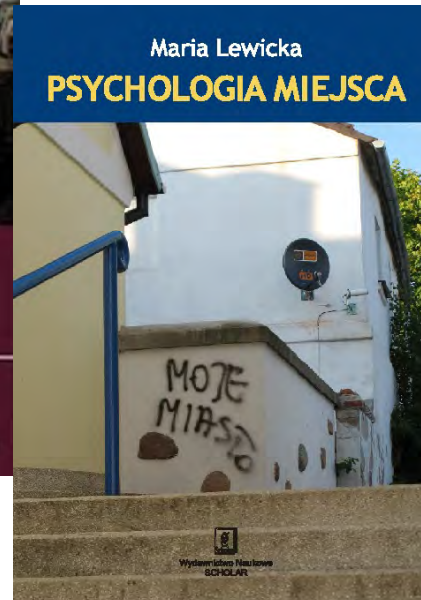
Teorie
przywiązania do
miejsca

Miejsce to znacząca
lokalizacja

Ale jakie znaczenie?

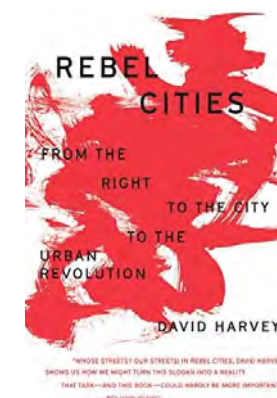
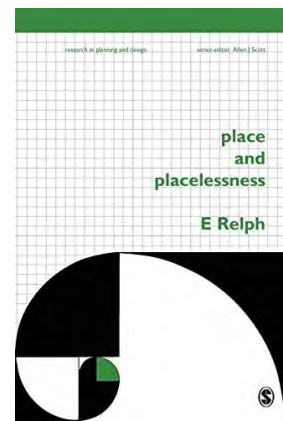
Miejsca, które są źródłem
zakorzenienia i stabilności

Miejsca, które są sceną
dla interakcji, które są
różnorodne i otwarte

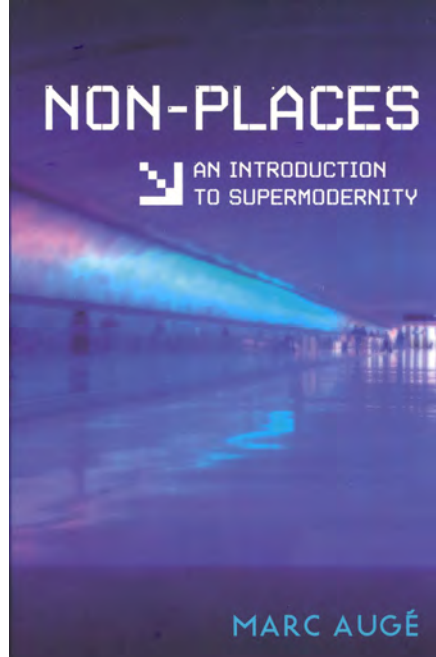
Dwie teorie miejsc jako znaczących lokalizacji obecne w geografii człowieka

- „**Konserwatywne**” –/esencjalistyczne/
 - Homogeniczne, jasne granice, tożsamość oparta o ciągłość historyczną, o niepowtarzalnej tożsamości (*genius loci*), zakorzenienie, poczucie „bycia w”, stabilność, oferuje odpoczynek – „place as being”
 - Przeciwnieństwo „przestrzeni” – amorficznej i otwartej przestrzeni „przepływów”
 - Implikacje: przywiązanie do miejsca oparte na zakorzenieniu, czasu zamieszkania, historii rodzinnej. „Prawo do miejsca” mają ci, którzy są tu zakorzenieni
 - Reprezentanci: fenomenologowie
- „**Progresywne**”- /anty-esencjalistyczne/
 - Miejsce jest otwarte, dynamiczne, miejsce jako palimpsest, miejsce jako proces, skrzyżowanie dróg, potencjał interakcji społecznych, otwarte na różnorodność (społeczną, fizyczną) – „place as becoming”
 - Przeciwnieństwo zamkniętych przestrzeni
 - Implikacje: emocjonalne więzi z miejscem niezależne od długości zamieszkania i generacji w miejscu. Każdy ma „prawo do miejsca”.
 - Reprezentanci: konstruktywiści społeczni

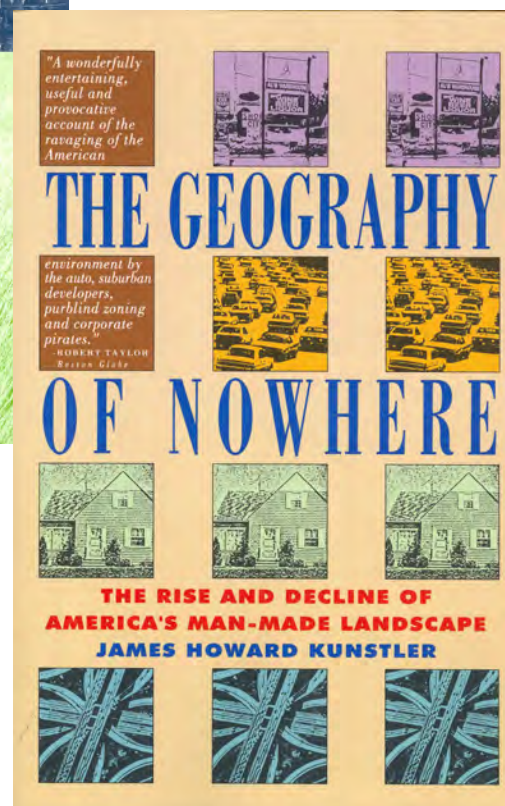
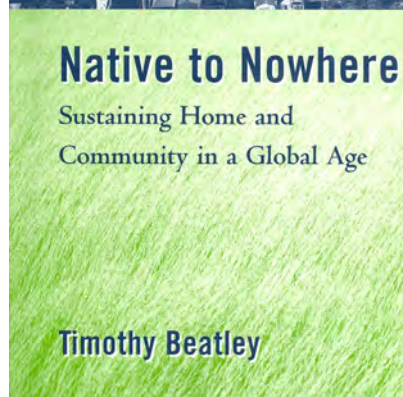

Dwie teorie miejsca czy dwa rodzaje miejsc?

Konserwatywne (esencjalne) cechy	Progresywne (anty-esencjalne) cechy
Stabilność, odpoczynek	Dynamika, ruch
Homogeniczność (fizyczna, społeczna)	Heterogeniczność (fizyczna , społeczna)
Ciągłość historyczna	Miejsce jako palimpsest
Naturalność	Nowoczesność
Zakorzenie	Mobilność
Wyodrębnienie	Otwartość
„Insideness”	Miejsce jako skrzyżowanie dróg
Dom, spokojne sąsiedztwo, małe miasteczka	Ruchliwe place, śródmieścia, wielkie metropolie

Nie-miejsca

The proliferation of the mind-numbing sameness is an alarming trend. As the march of globalization continues, it manifests across the continent in places that look and feel alike. In shopping malls that carry the same stores, and in commercial strips that have the same fast-food franchises, there is a stifling sense of sameness to the new suburban and exurban landscapes we inhabit” (Beatley, 2004, p. 2)

Nie-miejsce (M. Augé):

1. Bez historii
2. Bez tożsamości
3. Bez życia społecznego

Wybory studentów: Miejsca i nie-miejsca (Badanie 1)

$M > 5.0$

$M = 4.00 - 4.9$

$M < 3.0$

Places				Non-places			
Category	Examples	<i>N</i>	%	Category	Examples	<i>N</i>	%
Relaxed & Peaceful	Peaceful, quiet, cozy, secure, warm, relaxing, restoring	487	31.78	Overstimulation	Noisy, disorderly, chaotic, dirty, aggressive, motley, diverse, illegible	272	27.31
History & Memory	History, continuity, memory, remembrance, nostalgia, old, tradition, heritage	229	14.95	Movement & flow	Movement, haste, traffic jam, crowded, for cars not people, travel, transfer	212	21.28
Emotional & Aesthetic	Pretty, nice, beautiful, pleasant, sentimental, romantic, home-grown, charming, joyful, happy, blissful, picturesque	158	10.31	Lack of <i>genius loci</i>	No climate, tasteless, impersonal, anonymous, nothing, empty, can be everywhere, monotonous	136	13.65

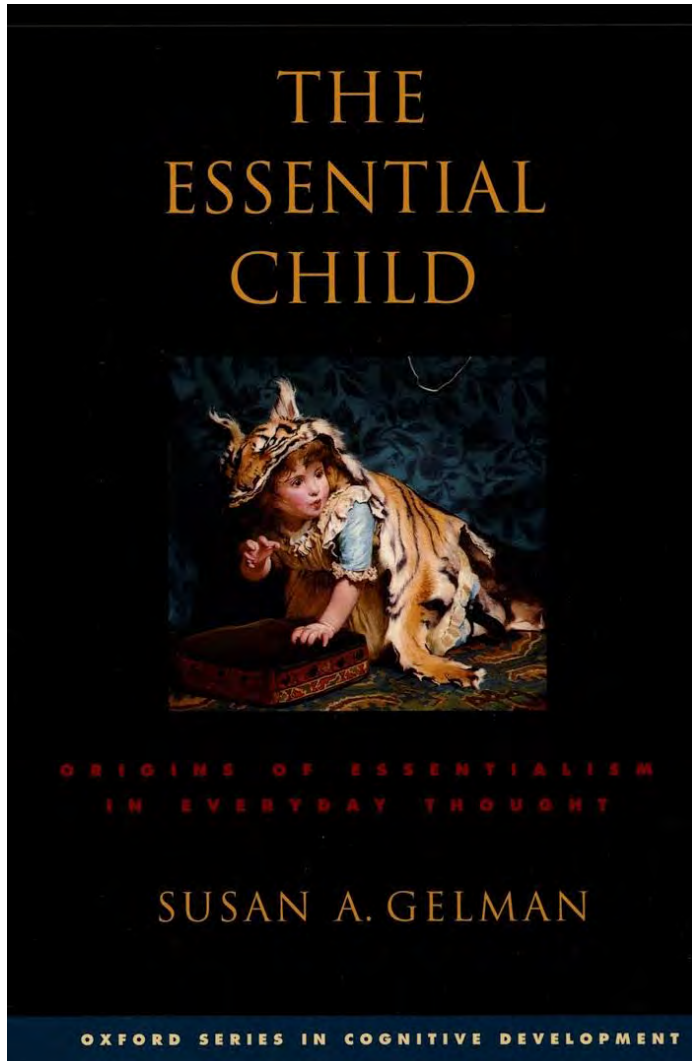
Dlaczego cechy esencjalne i anty-esencjalne?

Esencjalizm w psychologii

Esencjalizm ontologiczny vs. psychologiczny

- Esencjalizm ontologiczny:
 - Kategorie istnieją jako realne byty
 - Byty można zdefiniować poprzez ich niezmienną esencję
- Esencjalizm psychologiczny:
 - **Przekonanie**, że byty można scharakteryzować poprzez ich niezmienną esencję, która się manifestuje poprzez zewnętrzne cechy

Esencjalizm psychologiczny

- „People are natural essentialists and therefore we had better not ignore this fact in our theories of knowledge representations” (Medin & Ortony, 1989, s. 183)
- Myślenie esencjalistyczne jest obecne już u niemowląt i małych dzieci (Gelman, 2001)
- “These days ‘good’ anthropologists do not essentialize groups, and therefore no self-proclaimed essentialists are found in anthropology journals. But ordinary folk are not good anthropologists or sophisticated constructivist scholars. Quite to the contrary, they are naïve essentialists and I will try to explain why”. (Gil-White, 2001, p. 516).

Przekonania esencjalistyczne dotyczą głównie:

- Żywych gatunków (gatunków biologicznych)
- Substancji naturalnych (metali, związków chemicznych)
- Grup społecznych wyróżnionych ze względu na ich „niezmienne” cechy (kolor skóry, płeć, ethnos)
- Nie dotyczą artefaktów, które są spostrzegane poprzez swoją funkcję i/lub intencje tworców

Wymiary esencjalizmu (Haslam, Rothschild, Ernst, 2004)

Kategorie esencjalistyczne	Opis/ przykład
Mają cechy definicyjne / konieczne przynależności do kategorii	Można podać cechy konieczne i wystarczające przynależności do kategorii
Mają ostre granice między egzemplarzami i nie-egzemplarzami kategorii	Łatwo odróżnić członków od nie-członków kategorii
Są „naturalne”	Nie są sztucznymi artefaktami , wytworami działań człowieka
Mają wysoki „potencjał indukcyjny”	Pozwalają na wygenerowanie dużej liczby cech członków kategorii
Zakładają niezmienność	Nie można przestać być członkiem danej kategorii
Wykazują historyczną ciągłość	Ich istota nie zmienia się w czasie
Są homogeniczne	Wszyscy członkowie kategorii dzielają tę samą istotę
Są tworzone w oparciu o głębokie cechy, a nie powierzchowne podobieństwa	Pomimo powierzchownych różnic wszyscy są tacy sami
Jednoznacznie określają tożsamość członka	Bycie członkiem jednej kategorii wyklucza członkostwo w innej kategorii

Rosnące zainteresowanie esencjalizmem artefaktów

- **Historia** artefaktu jako źródło jego postrzeganej esencji („duszy”) (Gelman, 2009):
 - Oryginał versus kopia
 - Przedmiot odziedziczony vs. kupiony w sklepie
- *Genius loci* jako dusza miejsca

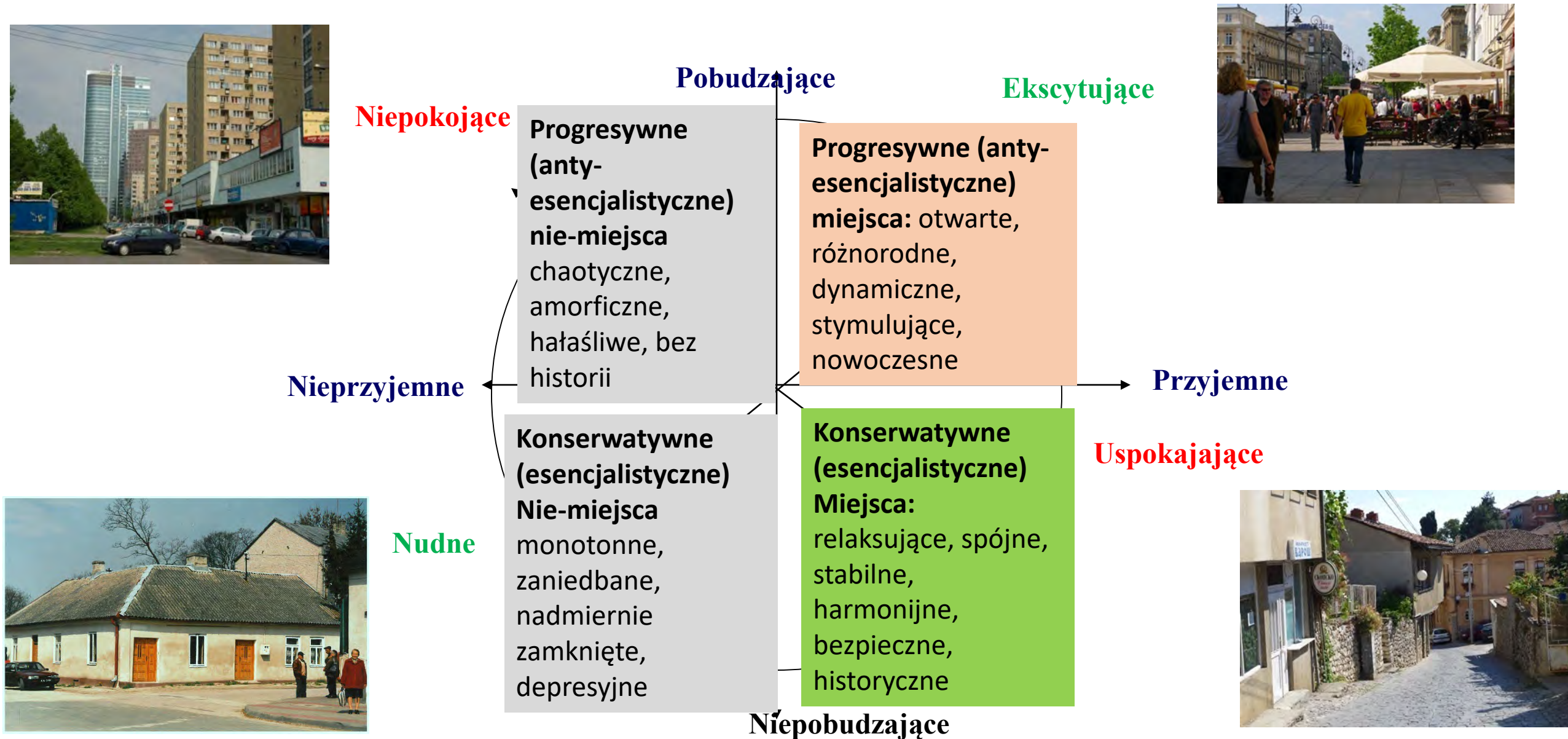
Esencjalizm w psychologii miejsca

- Esencjalistyczna metodologia wczesnych badaczy miejsca:
 - “Phenomenology seeks the **essential structure** of human experience and asks if there are particular patterns which transcend specific empirical contexts and point to the **essential human condition** – the irreducible crux of people’s life-situations which remains when all ‘**non-essentials**’ – cultural context, historical era, personal idiosyncrasies – are stripped bare through phenomenological procedure”. (Seamon, 1980, p. 149)
- Esencjalistyczna ontologia – esencjalistyczne cechy znaczących miejsc (Relph, 1976; Norberg-Schultz, 1980)
 - Stabilność - zakorzenienie
 - Wyodrębnienie – sense of insideness
 - DNA miejsca – miejsce jako organizm
 - *Genius loci* – stabilna tożsamość miejsca
 - Homogeniczność – koherencja
 - Naturalność – autentyczność

Dwa rodzaje cech miejsc opisujących charakter miejsca zgodny z definicją esencjalistyczną i anty-esencjalistyczną

Konserwatywne (esencjalne) cechy	Progresywne (anty-esencjalne) cechy
Stabilność, odpoczynek	Dynamika, ruch
Homogeniczność (fizyczna, społeczna)	Heterogeniczność (fizyczna, społeczna)
Ciągłość historyczna	Miejsce jako palimpsest
Naturalność	Nowoczesność
Zakorzenie	Mobilność
Wyodrębnienie	Otwartość
„Insideness”	Miejsce jako skrzyżowanie dróg
Dom, spokojne sąsiedztwo, małe miasteczka	Ruchliwe place, śródmieścia, wielkie metropolie

Reakcje emocjonalne jako markery znaczenia miejsca

To samo miejsce może wywoływać
różne emocje

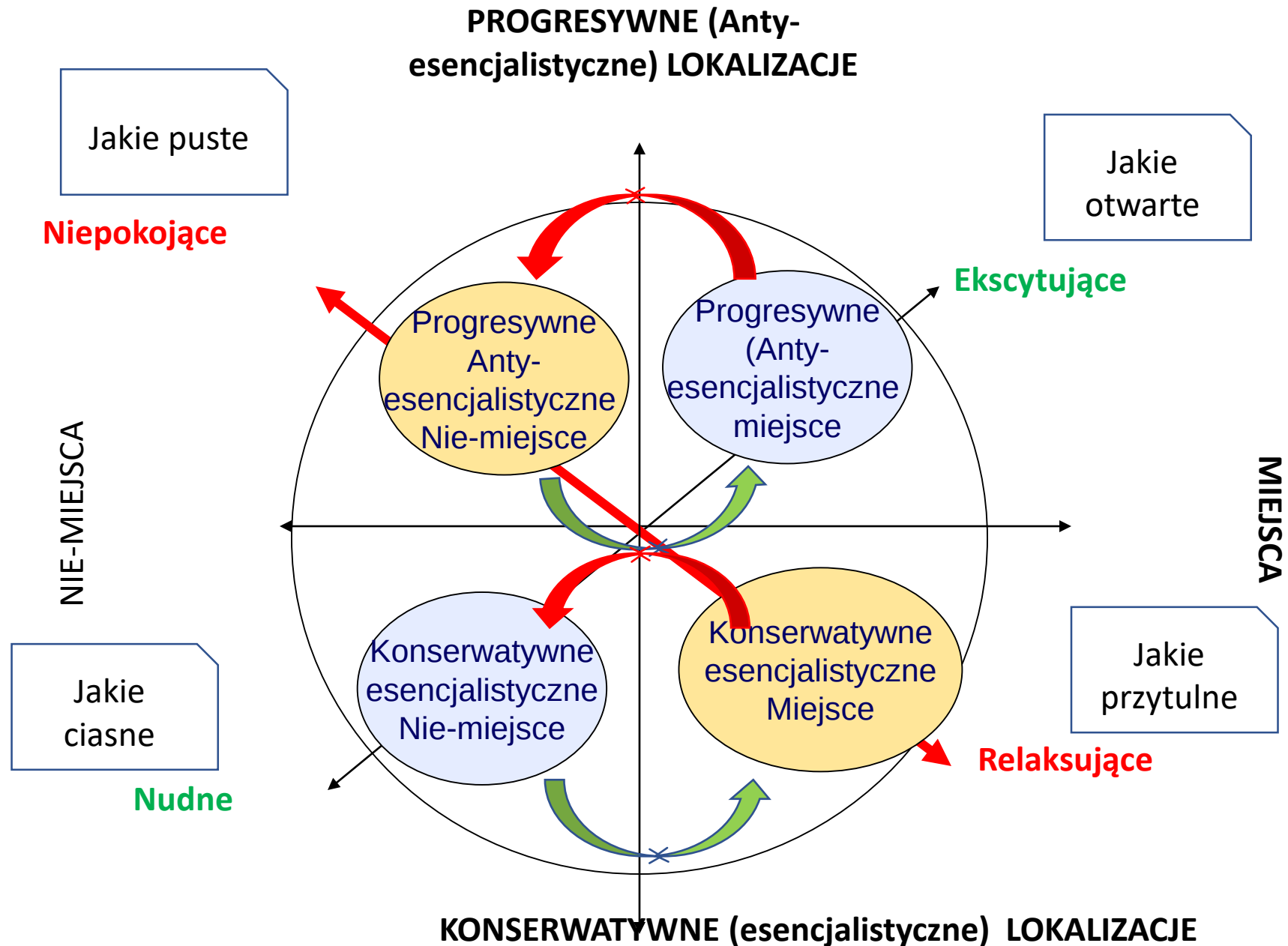
Ekscytujące czy
irytujące?

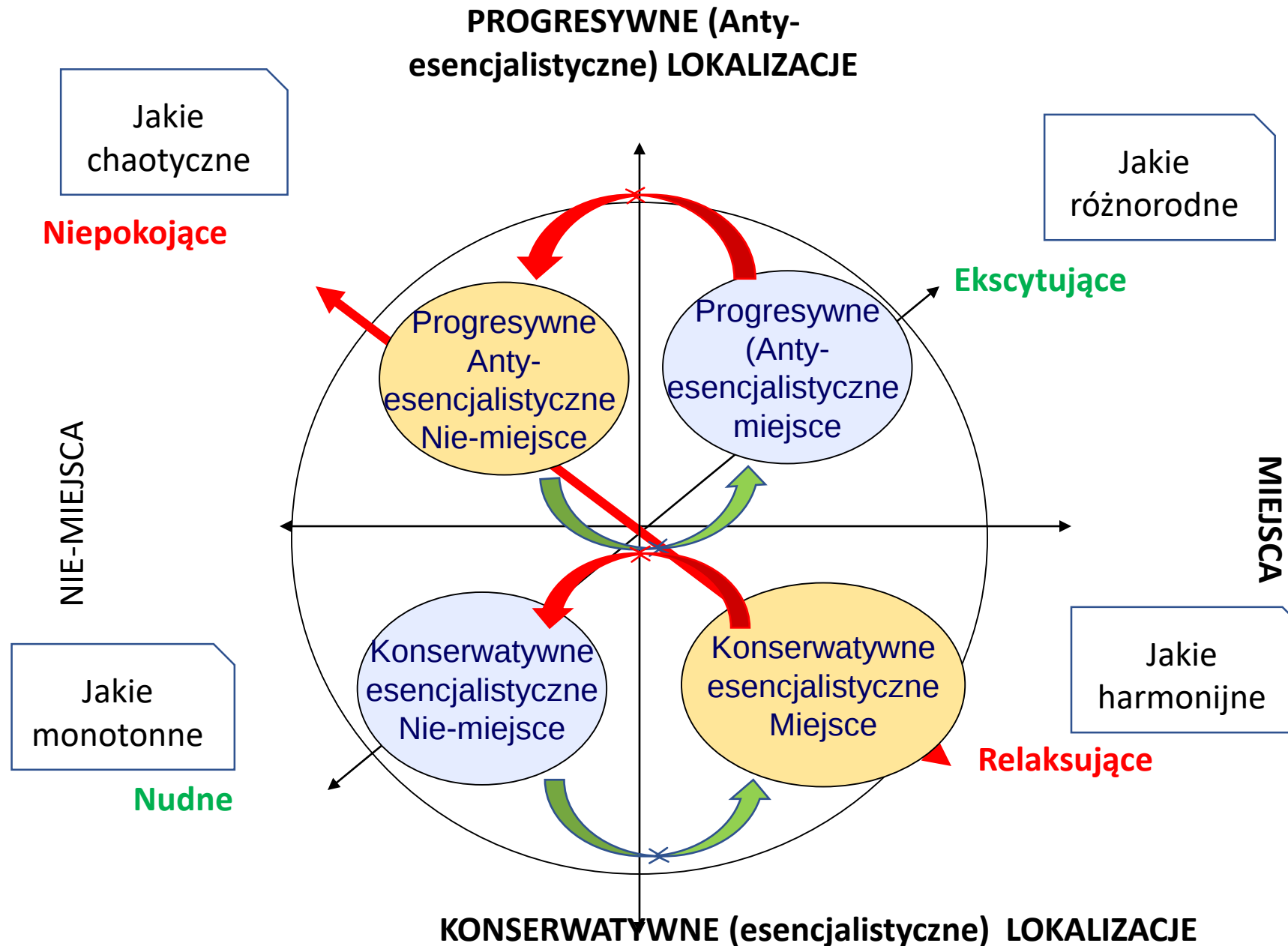
To samo miejsce może wywoływać różne emocje i być różnie kategoryzowane

To samo miejsce może wywoływać różne emocje i być różnie kategoryzowane

To samo miejsce może wywoływać różne emocje i być różnie kategoryzowane

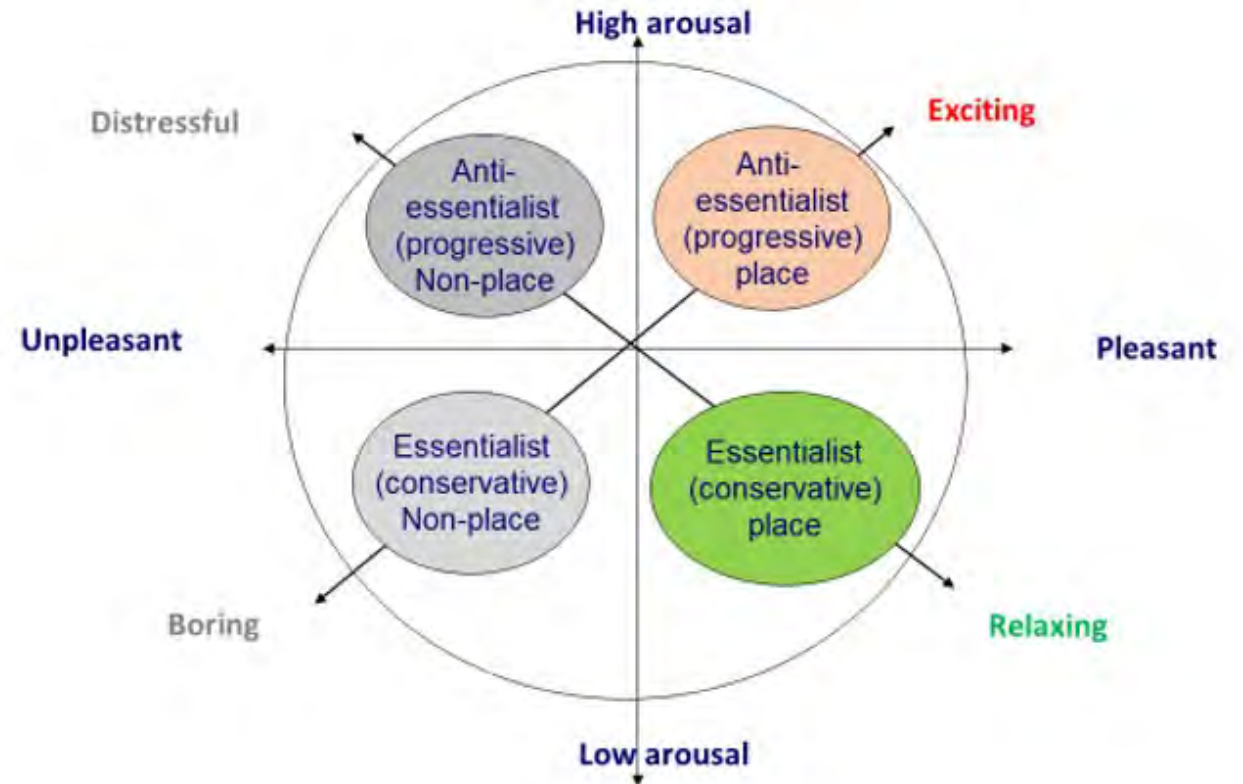
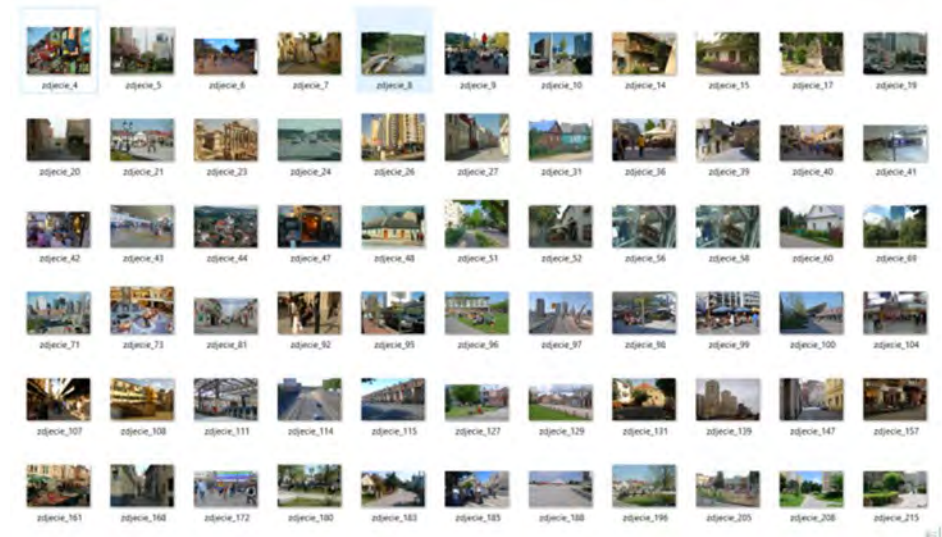

Przykłady dwubiegunowych kryteriów oceny esencjalizmu. Anty-esencjalizmu miejsc (razem 20 kryteriów) (Lewicka et al. 2019, Study 3). Oceny od 1 do 11.

Kategoria	Ocena	Essencjalistyczne	Anty-esencjalistyczne
Historyczny vs. Nowoczesny	+ vs. -	1A. W tym miejscu odczuwa się historię	1B. To jest miejsce bez historii
	- vs. +	2A. To miejsce jest stare i zaniedbane	2B. To miejsce jest nowoczesne
Wyodrębnione vs. Otwarte	+ vs. -	3A. To miejsce ma naturalne granice, wyodrębnia się z innych miejsc.	3B. To miejsce nie ma charakterystycznych granic, nie wiadomo gdzie się kończy
	- vs. +	4A. To miejsce wydaje się zamknięte, w tym miejscu „trudno się oddycha”.	4B. To miejsce jest otwarte, w tym miejscu „czuje się przestrzeń”
Statyczność vs. dynamika	+ vs. -	5A.To miejsce ma swoją tożsamość, która się nie zmienia	5B.To miejsce zmienia się w sposób niekontrolowany, przypadkowy i chaotyczny
	- vs. +	6A. To miejsce jest statyczne, opiera się zmianom	6B. To miejsce jest dynamiczne, jego charakter się zmienia

Place Picture Set

1. Porównanie ok. 300 zdjęć miejsc w miastach na 20 dwubiegunowych wymiarach (esencjalistyczne vs. anty-esencjalistyczne) oraz 3 wymiarach afektywnych. Każde miejsce oceniane przynajmniej 30-40 razy na każdym wymiarze
2. Miary: średnia ocen na każdym wymiarze dla każdego zdjęcia: Place Picture Set z 23 wartościami dla każdego zdjęcia (20 deskryptywnych, 3 afektywne (relaks-niepokój, ekscytacja-nuda, chęć przebywania w miejscu – chęć opuszczenia miejsca))
3. Analiza czynnikowa plus hierarchiczna analiza skupień

LUB

To kryterium nie pasuje do tego miejsca

LUB

To kryterium nie pasuje do tego miejsca

LUB

To kryterium nie pasuje do tego miejsca

LUB

To kryterium nie pasuje do tego miejsca

LUB

To kryterium nie pasuje do tego miejsca

Kolejne miejsce

Dendrogram z wykorzystaniem Średniego powiązania (między grupami)

Essentialist Historical
Natural

Insideness
Genius loci
You can stop here
Distinctiveness
History
Natural
Having centrum

Essentialist Stability

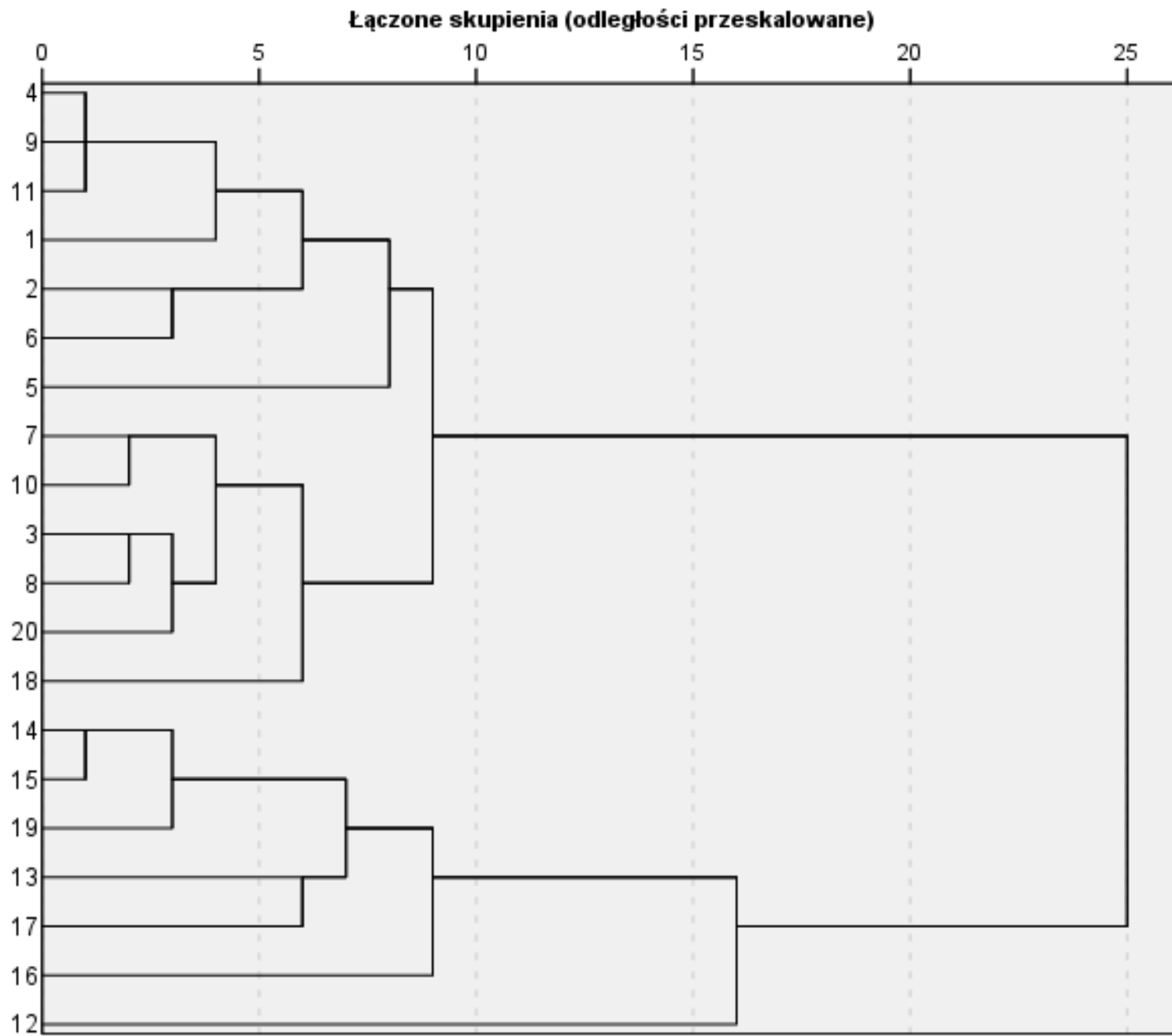
Physical homogeneity
Stable identity
Enclosure
Social homogeneity
Coherent history
Static

Anti-essentialist
Progressive

Different life styles
Physical differentiation
Encouraging activity
Spacious
Has character
Socially open

Modern

w4
w9
w11
w1
w2
w6
w5
w7
w10
w3
w8
w23
w21
w17
w18
w22
w16
w20
w19
w15

Przykładowe zdjęcia spełniające kryteria przynależności do trzech grup

Historia & naturalność

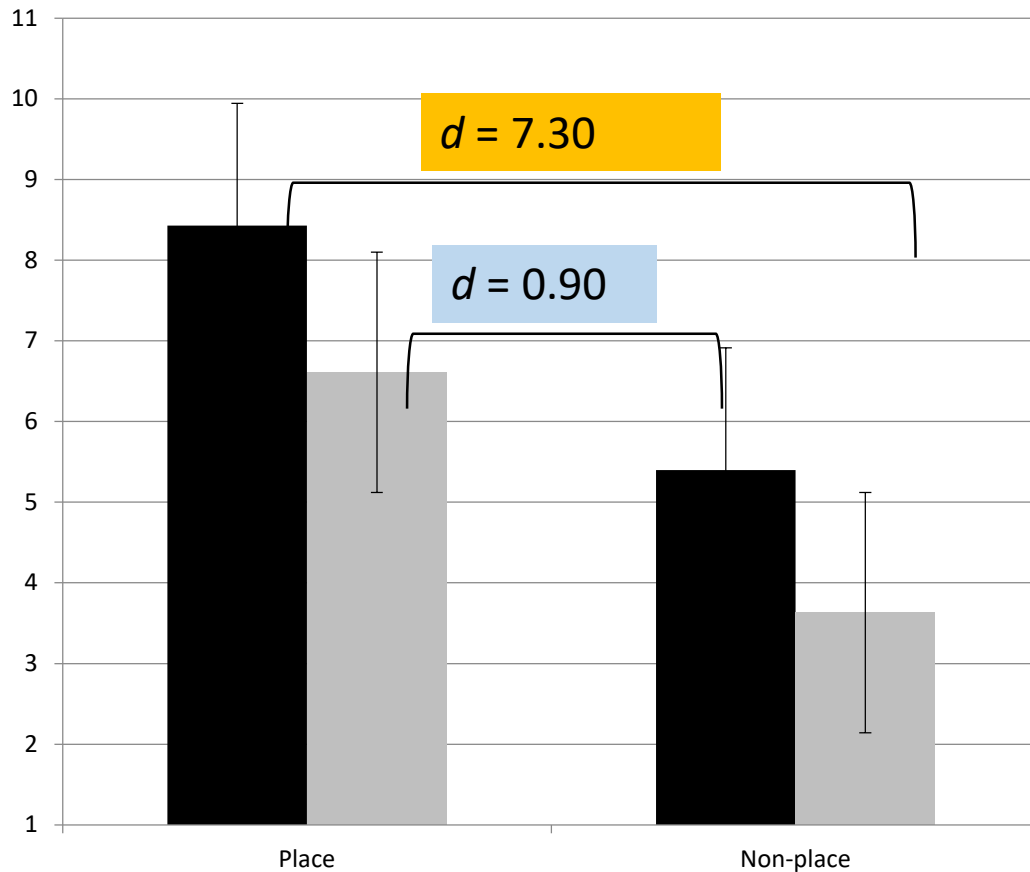
Stabilność

Progresywność

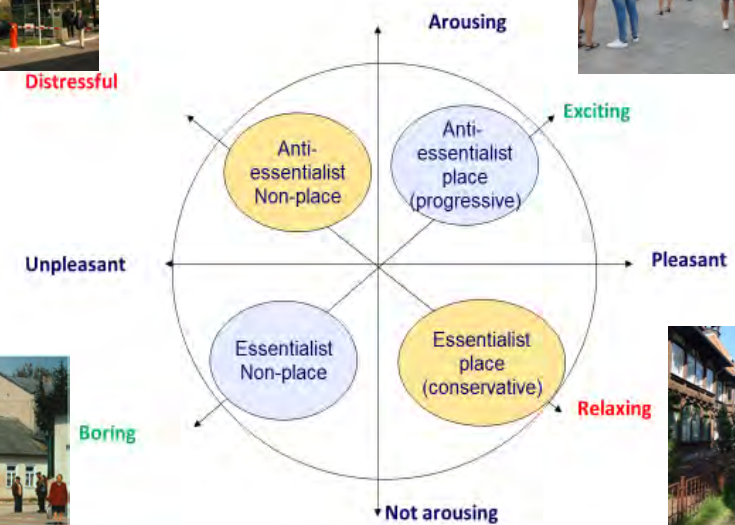
Chciałbym wyjść z tego miejsca jak najszybciej – Chciałbym jak najdłużej przebywać w tym miejscu (porównanie 4 x 15 zdjęć o najwyższych i najniższych wartościach na wymiarach esencjalizmu/antyessentializmu) :
Oś relaksujący-niepokojący jest ważniejsza niż oś ekscytujący-nudny

Distressful

Boring

Relaxing

After: Lewicka et al. (2019). Study 3.

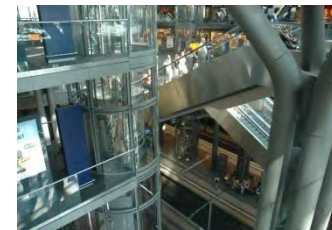
Niepokojące

duże

pobudzenie

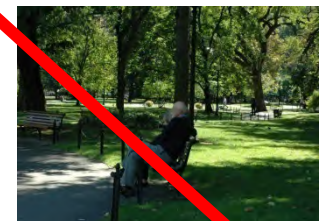
Nudne

małe

Ekscytujące

Place Picture Set - Urban

Relaksujące

negatywne

wartościowość

pozytywne

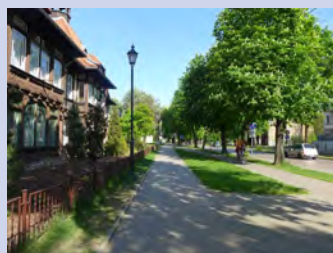
Lewicka et al. 2019

Miejsca preferowane i niepreferowane a cechy esencjalistyczne vs. anty-esencjalistyczne (Badanie 3)

- Reprezentatywnej próbie polskich internautów (N= 1071, wiek: M = 47.56 ±16.30, range 18 to 86) zaprezentowano dwa zbiory po 36 zdjęć uprzednio ocenionych na wymiarach esencjalnych-antyesencjalnych.
- Prośba o:
 - Wybór przynajmniej 6 i nie więcej niż 12 miejsc, które **chcieliby** mieć w swoim miejscu zamieszkania
 - Wybór przynajmniej 6 i nie więcej niż 12 miejsc, których **nie chcieliby** mieć w swoim miejscu zamieszkania
- Każde zdjęcie szacowane pod kątem procentu wyborów pozytywnych i negatywnych

Najbardziej preferowane i niepreferowane miejsca

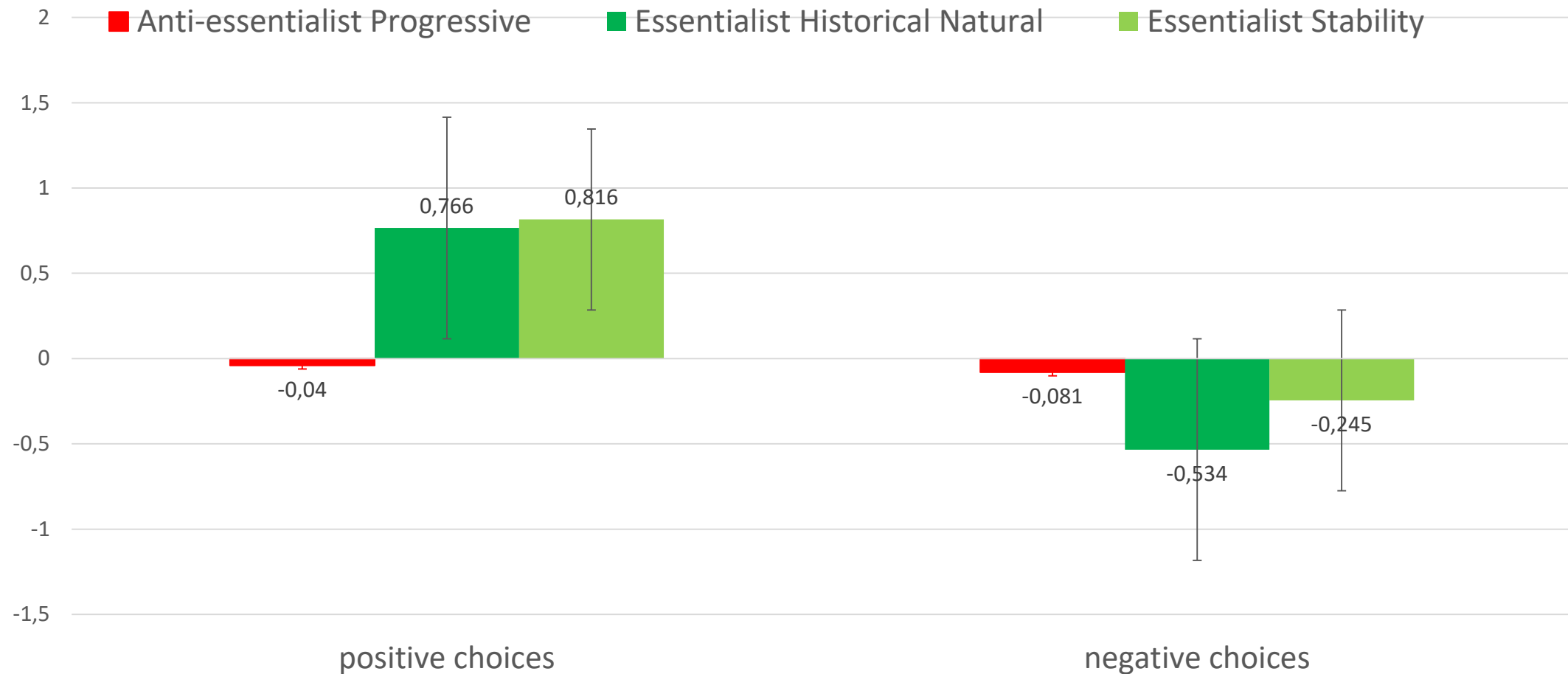
Wybory
pozytywne

Wybory
negatywne

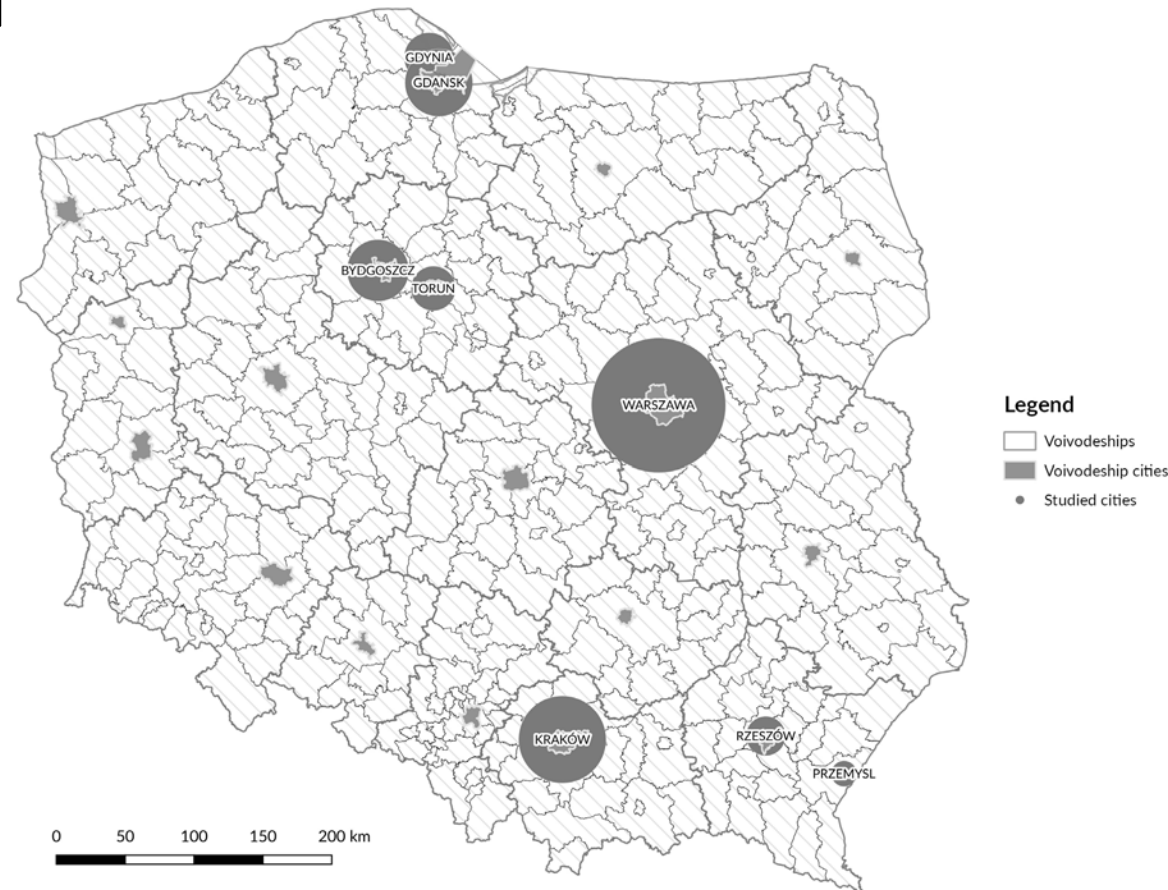

Cechy esencjalistyczne są lepszym predyktorem wyborów pozytywnych niż cechy antyesencjalistyczne

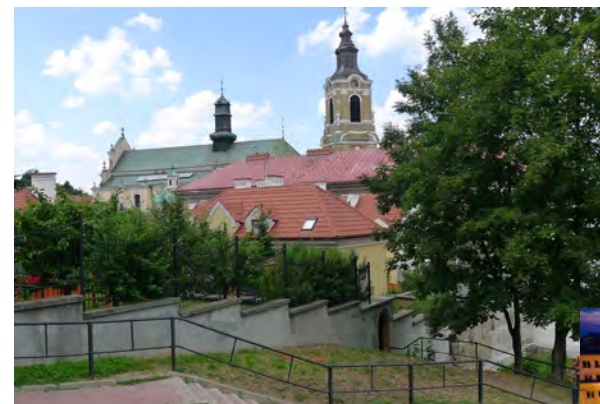
Miejskie My versus Oni: Mieszkańcy miast historycznych (esencjalnych) i miast nowoczesnych (anty-esencjalnych) o swoim i sąsiednim mieście

Badanie w czterech parach polskich miast

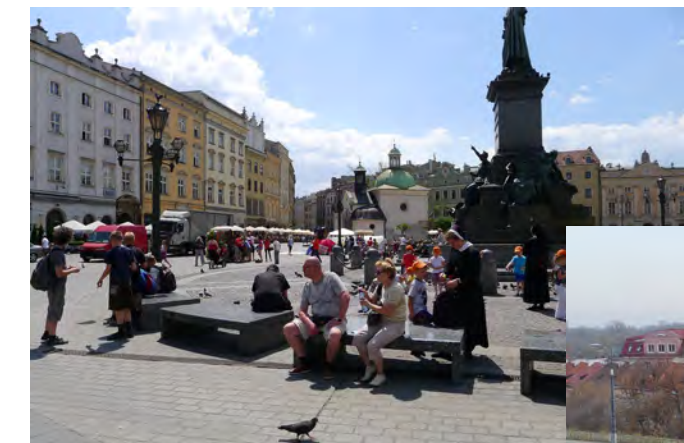
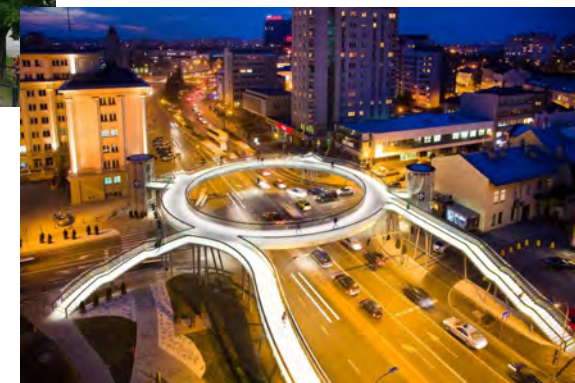

Toruń (n=215) vs.
Bydgoszcz (n=231)

Przemyśl (n=133) vs.
Rzeszów (n=238)

Kraków (n=328) vs.
Warszawa (n=365)

Gdańsk (n=223) vs.
Gdynia (n=209)

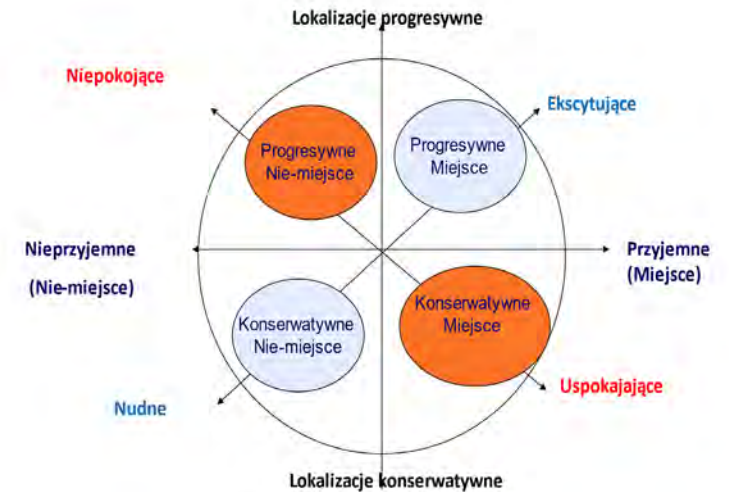

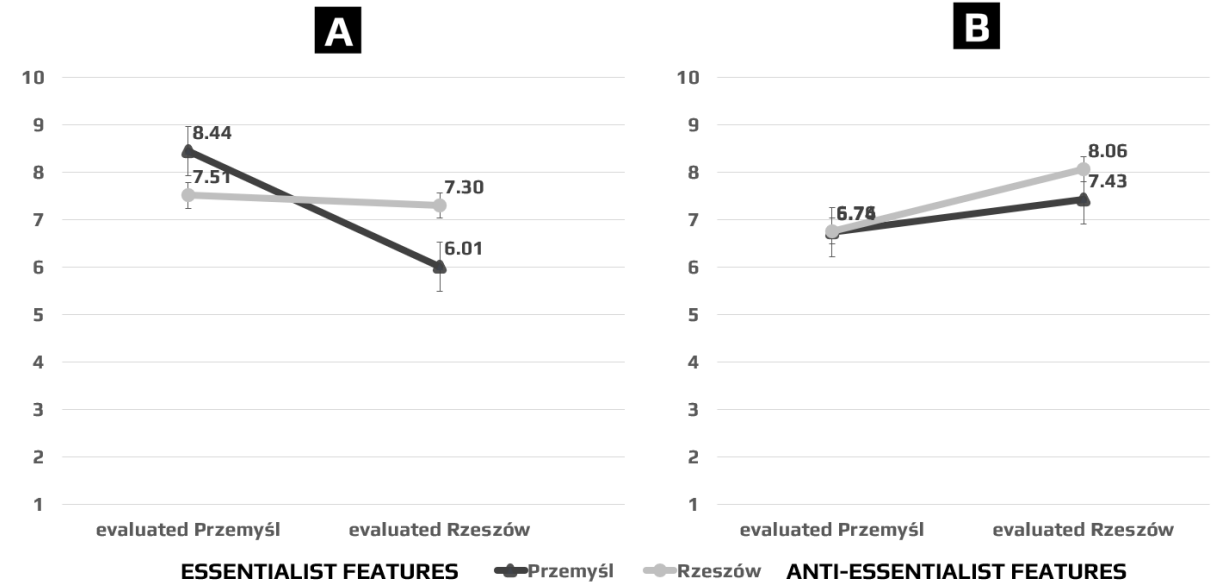
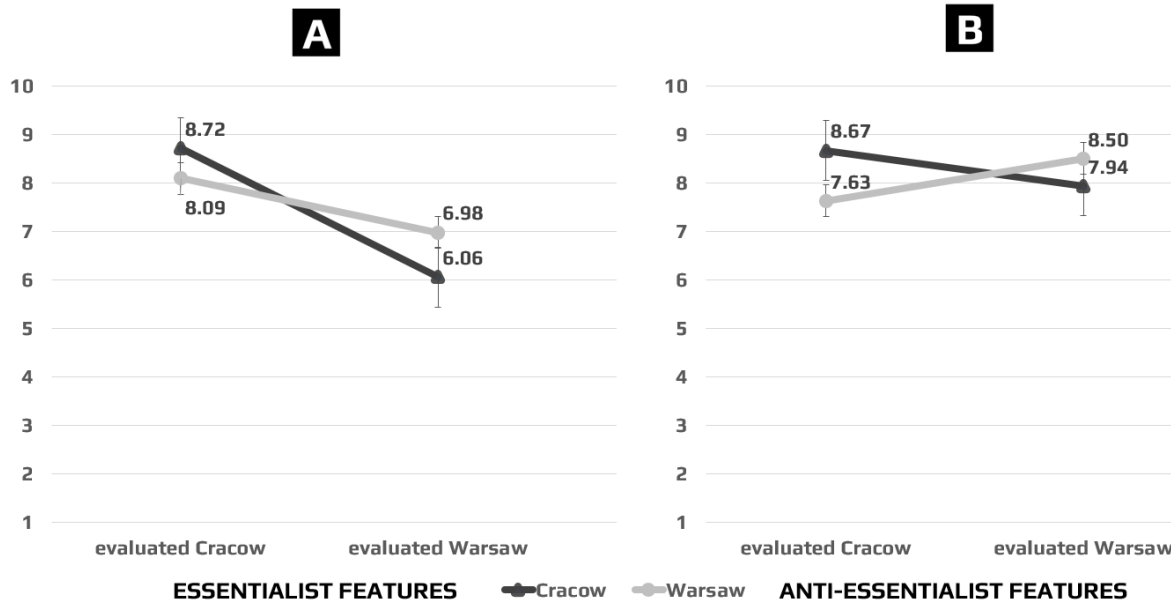
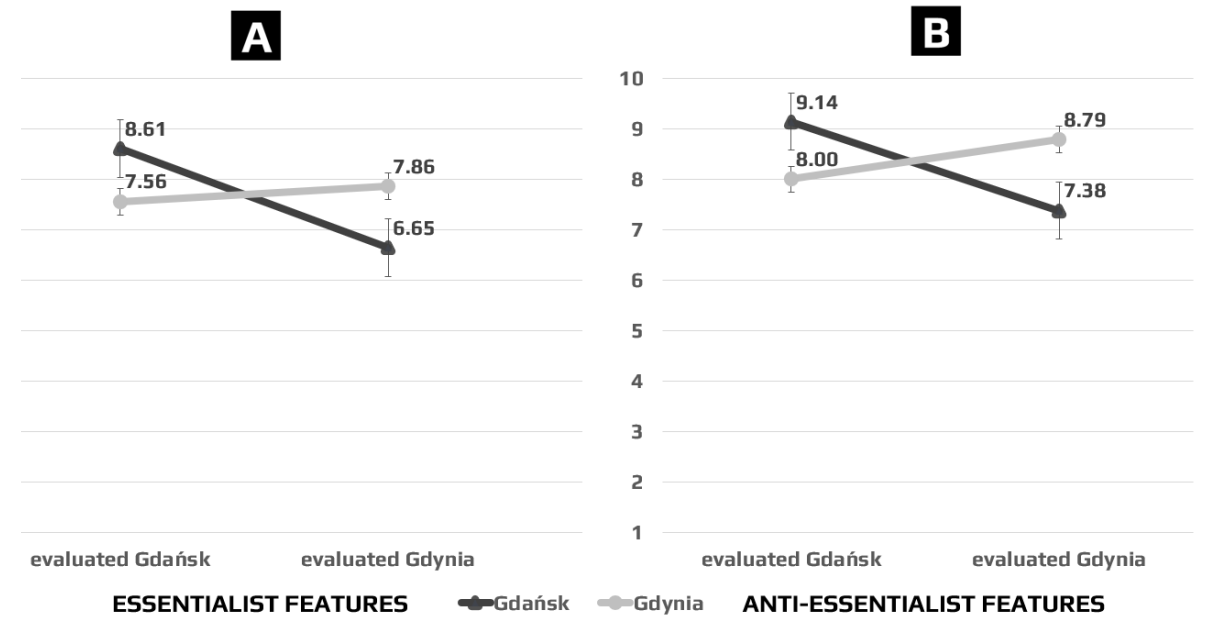
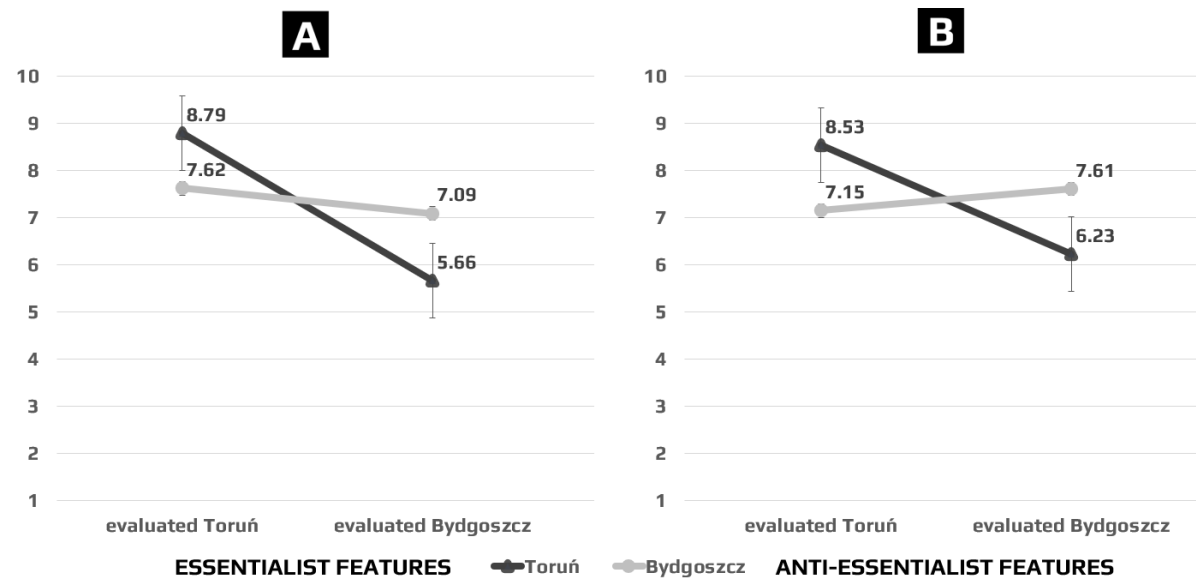
Procedura

- Ocena miasta własnego i sąsiedniego na 23 dwubiegunowych wymiarach (skala 1 – 11)
 - Wybór emocji z listy do opisu własnego i sąsiedniego miasta
 - Skala Przywiązania do miasta*
 - Otwarte pytania o zalety/wady własnego i sąsiedniego miasta *
 - Otwarte pytania o wzajemne stereotypy, znajomość sąsiedniego miasta, częstość odwiedzin itd.
-
- * z wyjątkiem pary Toruń-Bydgoszcz

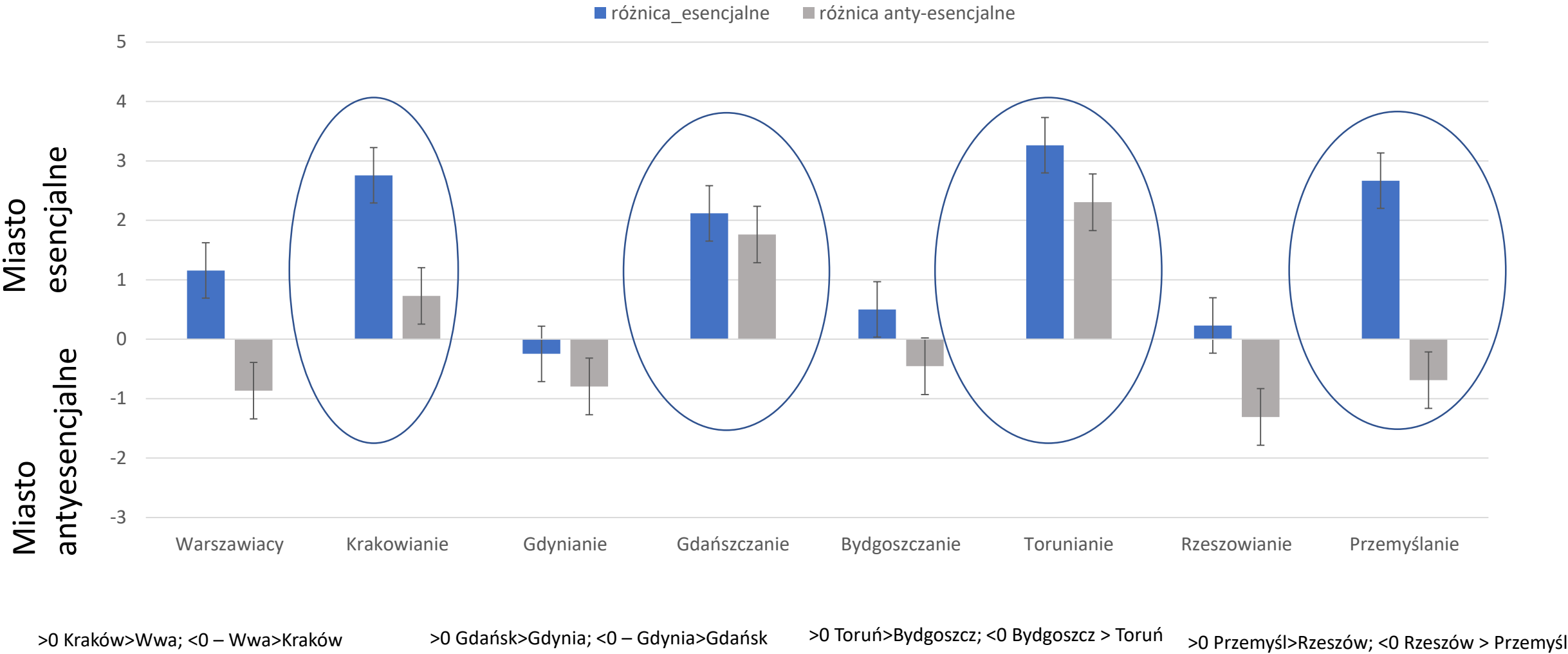
Oczekiwania

- Faworyzacja własnego miasta zarówno w zakresie cech esencjalnych (konserwatywnych) jak i anty-esencjalnych (progresywnych) (Tajfel – Social Identity Theory)
- Silniejsza faworyzacja własnego miasta w zakresie cech esencjalnych (konserwatywnych) niż anty-esencjalnych (progresywnych)
- Silniejsza faworyzacja własnego miasta wśród mieszkańców miasta historycznego (o przewadze cech esencjalnych) niż nowoczesnego (o przewadze cech anty-esencjalnych)
- Większa zgoda między mieszkańcami obu miast (mniej manipulacji) w zakresie cech esencjalnych niż anty-esencjalnych

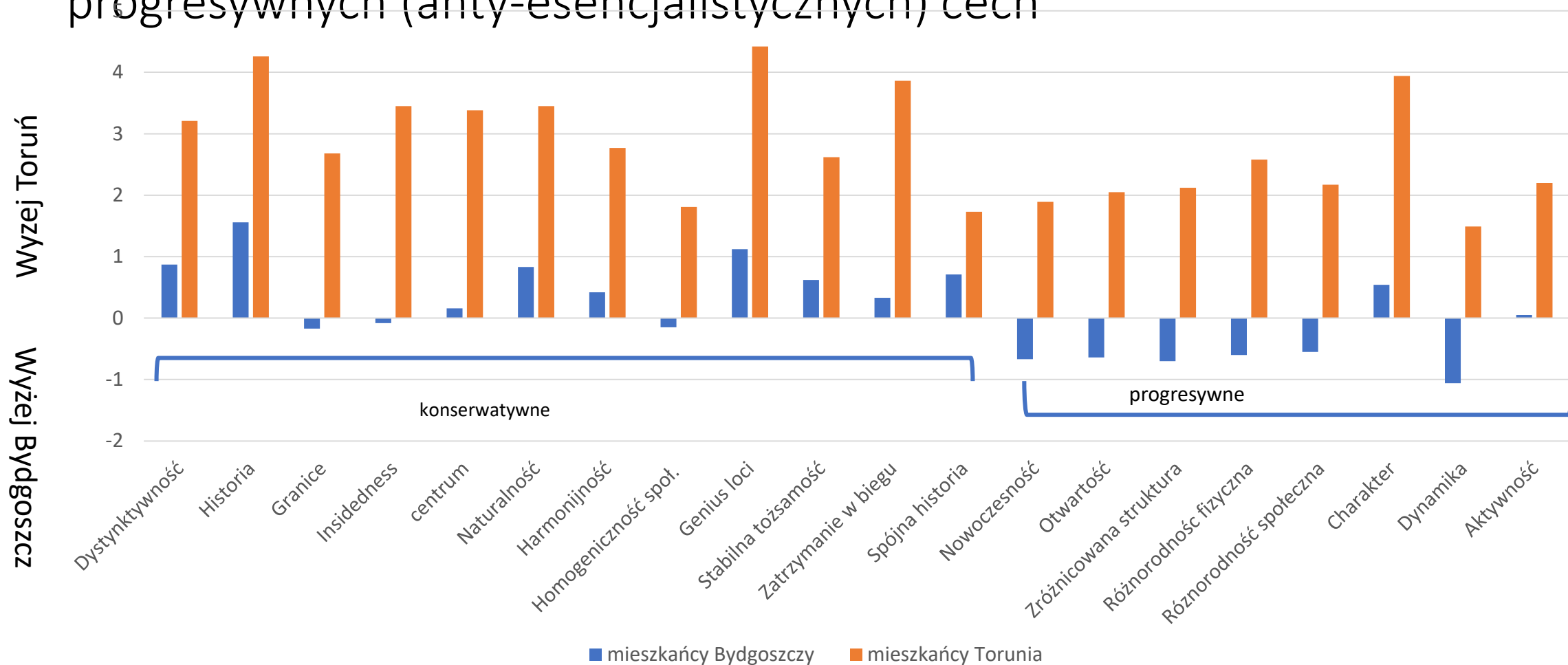

Mieszkańcy miast historycznych przeceniają swoje miasto w zakresie cech konserwatywnych (esencjalnych) bardziej niż mieszkańcy miast nowoczesnych przeceniają swoje miasto w zakresie cech progresywnych (anty-esencjalnych)

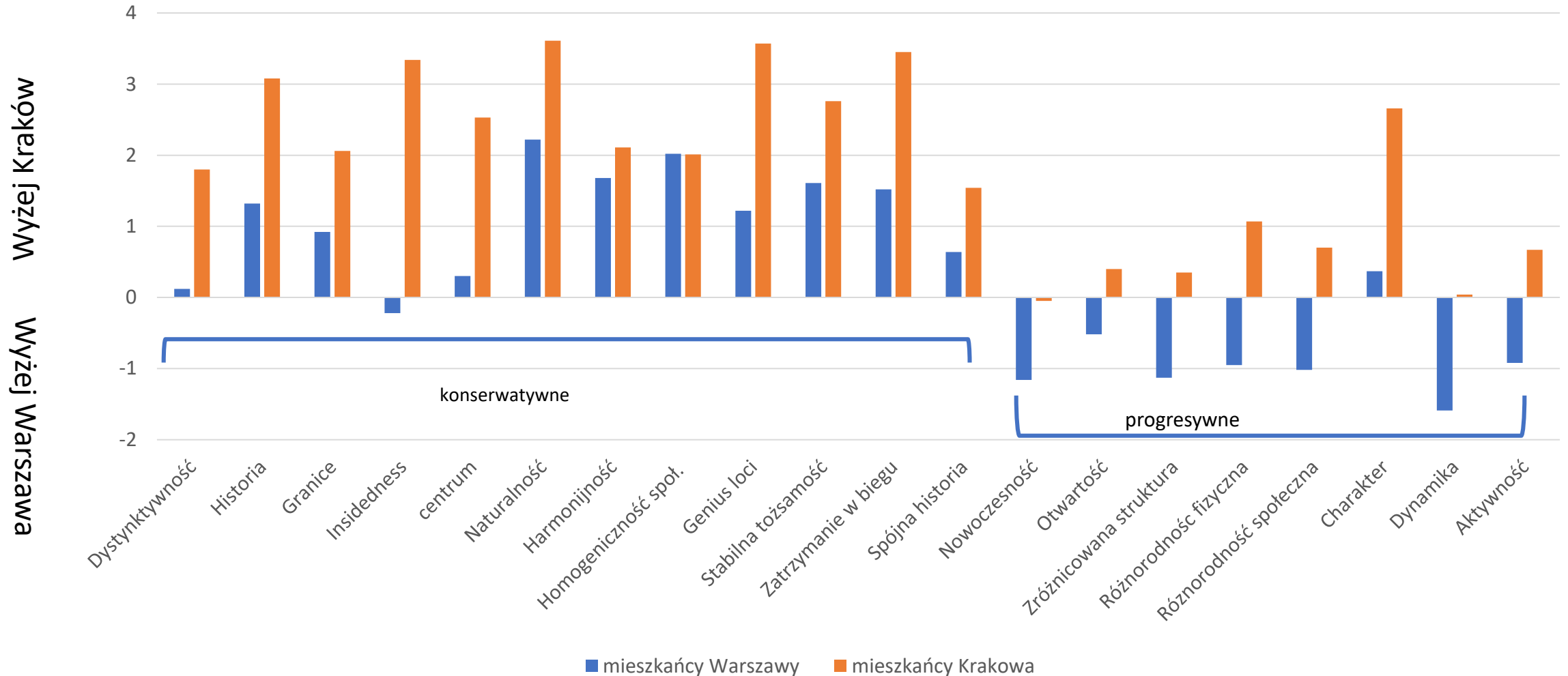

Różnice ocen Bydgoszczy i Torunia przez mieszkańców obu miast:
 większa zgoda w zakresie konserwatywnych (esencjalistycznych) niż
 progresywnych (anty-esencjalistycznych) cech

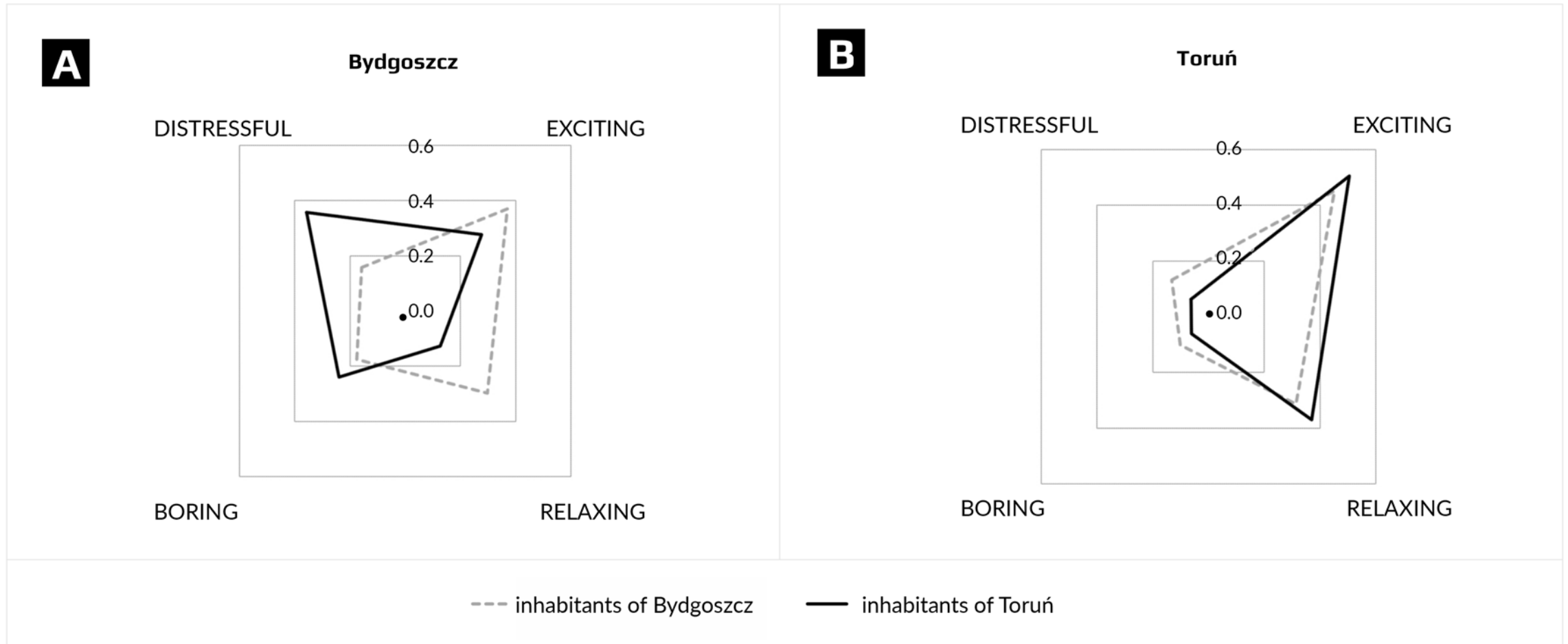
(wynik >0 – wyższa ocena Torunia; wynik < 0 – wyższa ocena Bydgoszczy)

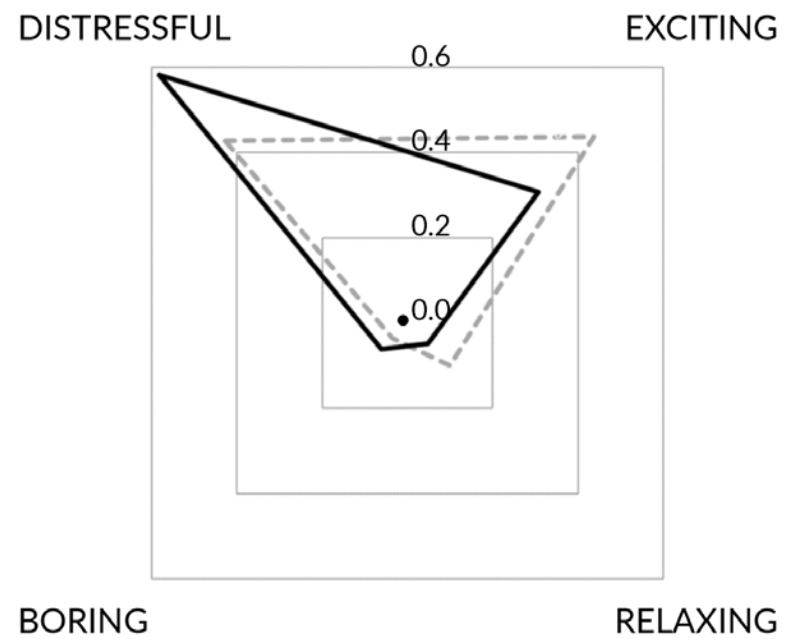
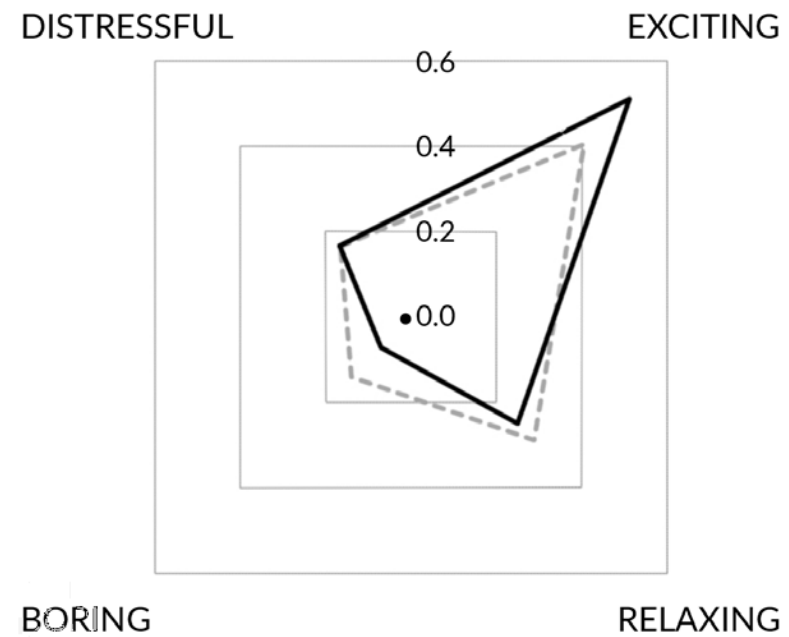
Różnice ocen Warszawy i Krakowa przez mieszkańców obu miast:
 większa zgoda w zakresie konserwatywnych (esencjalistycznych) niż
 progresywnych (anty-esencjalistycznych) cech

(wynik > 0 – wyższa ocena Krakowa; wynik < 0 – wyższa ocena Warszawy)

Emocje związane z miastem

A**Warsaw****B****Cracow**

--- inhabitants of Warsaw

— inhabitants of Cracow

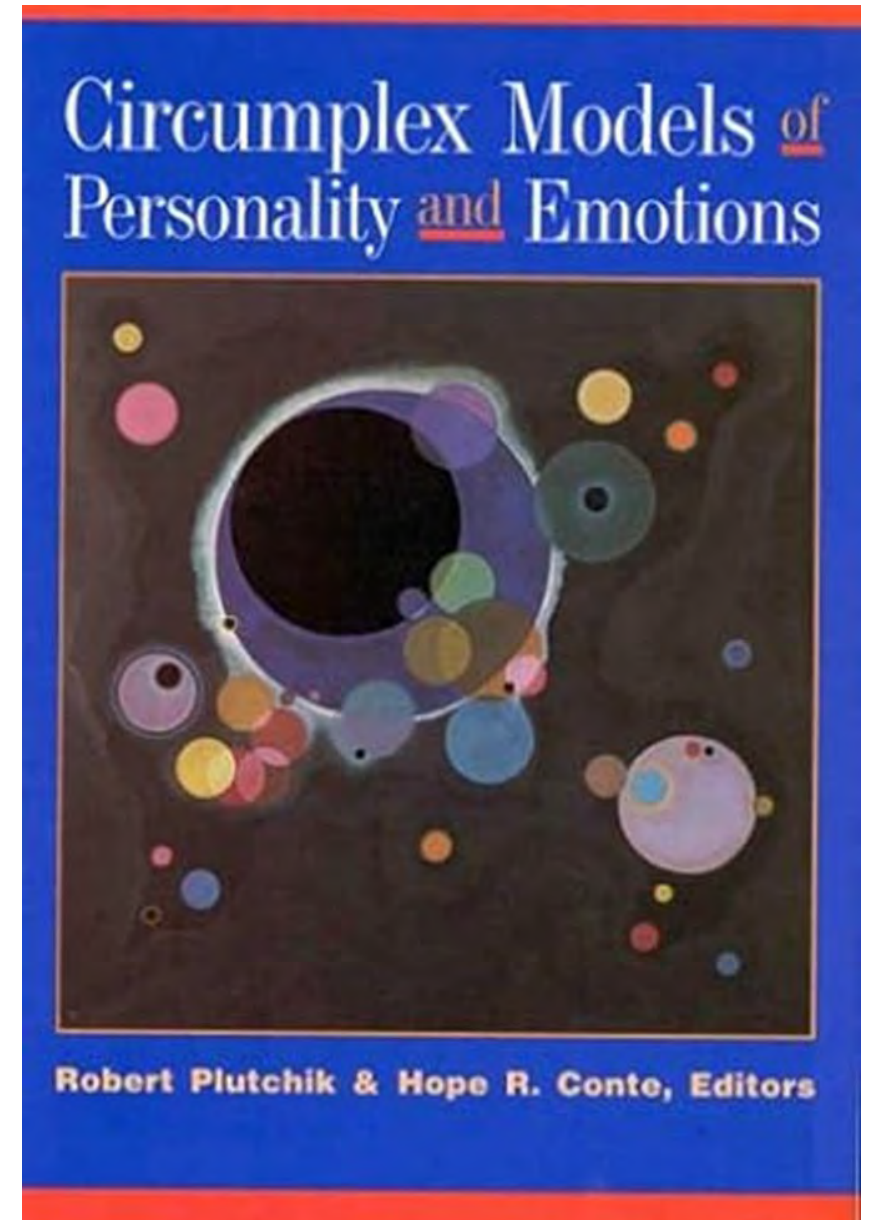
Podsumowanie badania

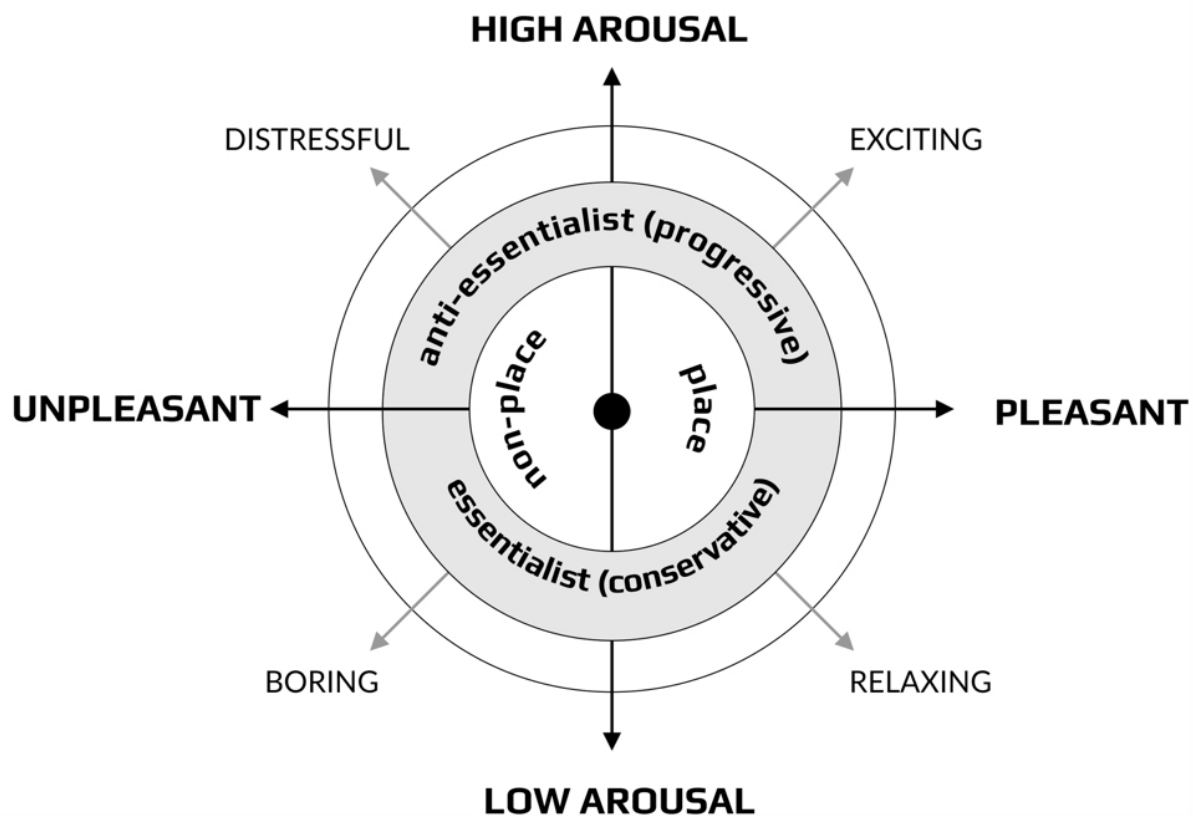
- Miasta o silnej komponencie cech esencjalnych wykazują silniejszy efekt faworyzacji niż miasta o silnej komponencie cech antyesencjalnych
- Faworyzacja jest silniejsza w odniesieniu do cech esencjalnych niż antyesencjalnych
- Różnice w ocenie dotyczą częściej cech/miast anty-esencjalnych niż esencjalnych

Kołowa teoria miejsc i miast

Psychologowie lubią koła

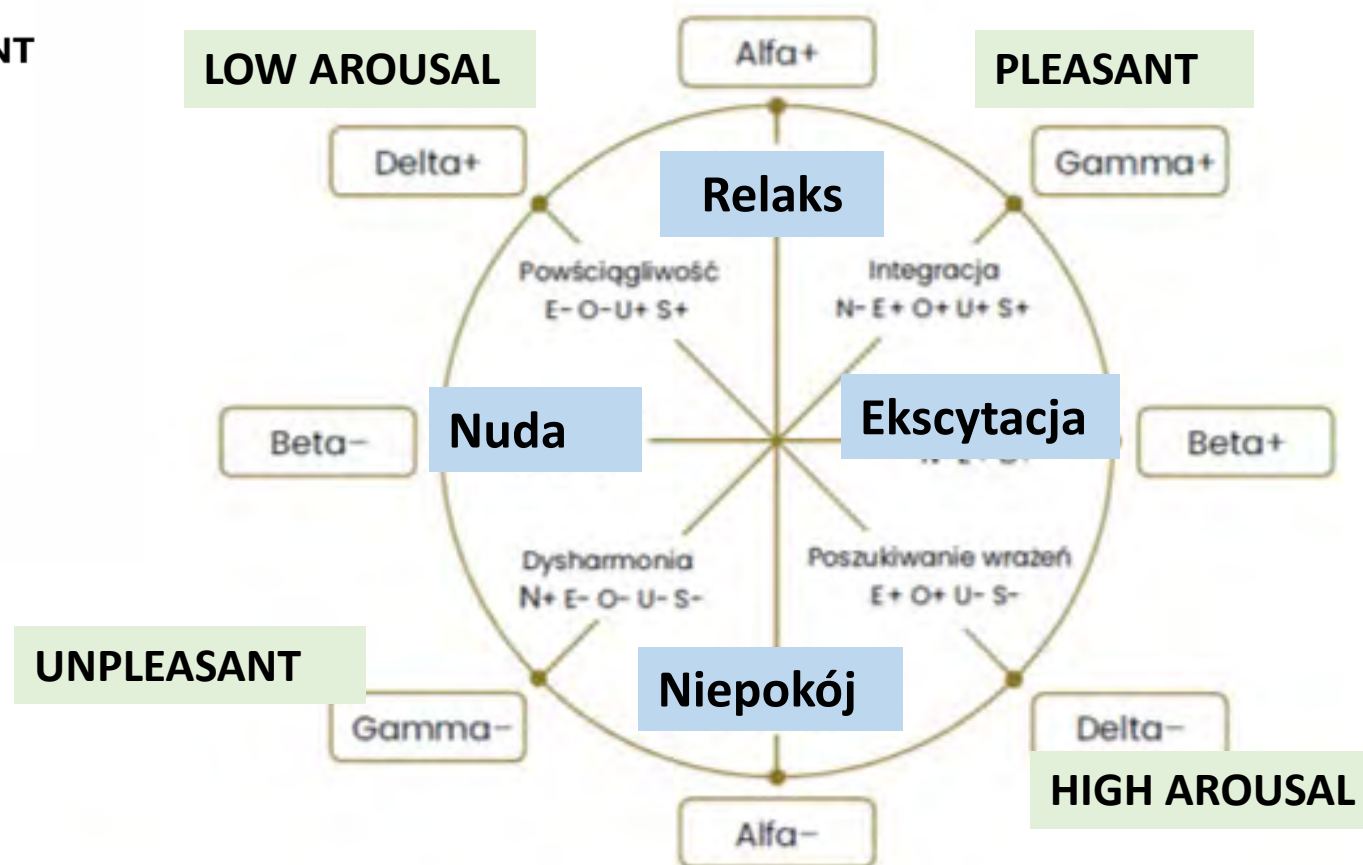
- Koła emocji
- Koła wartości
- Koła cech osobowości
- Koła ustosunkowań interpersonalnych
- Koło orientacji społecznych

Place-Affect circumplex

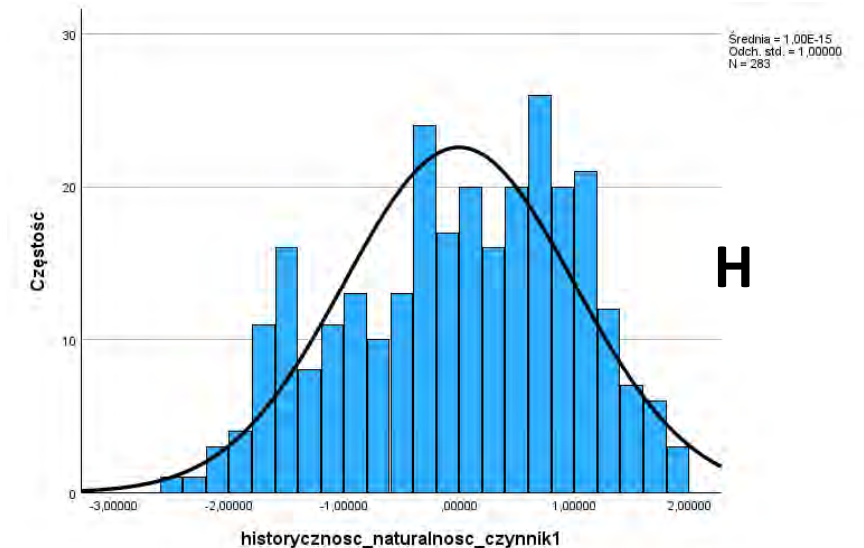
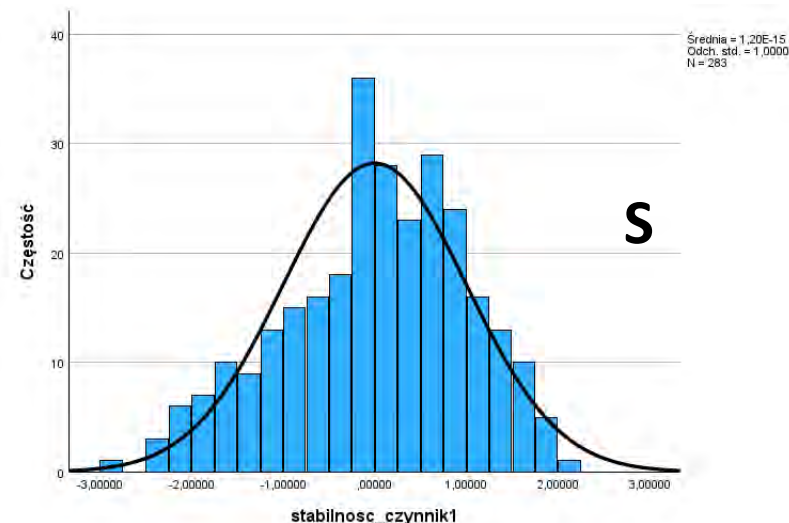
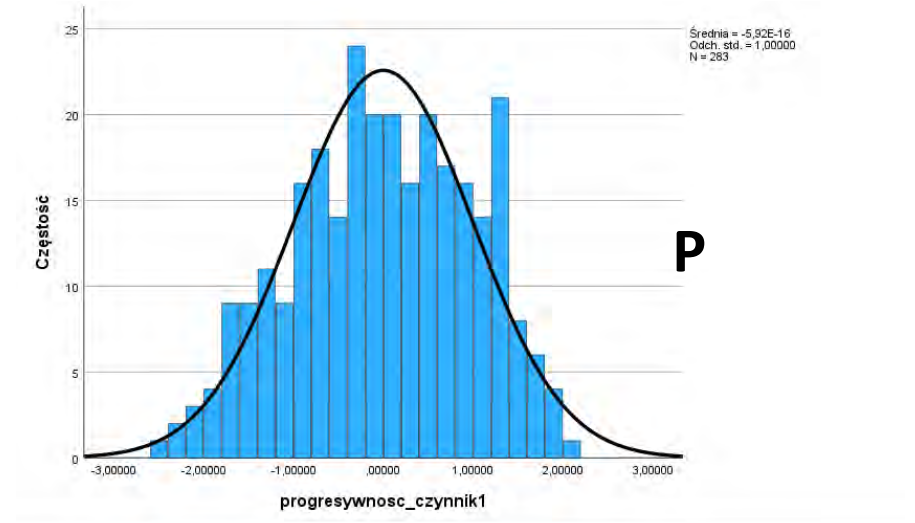
Koło metacech osobowościowych

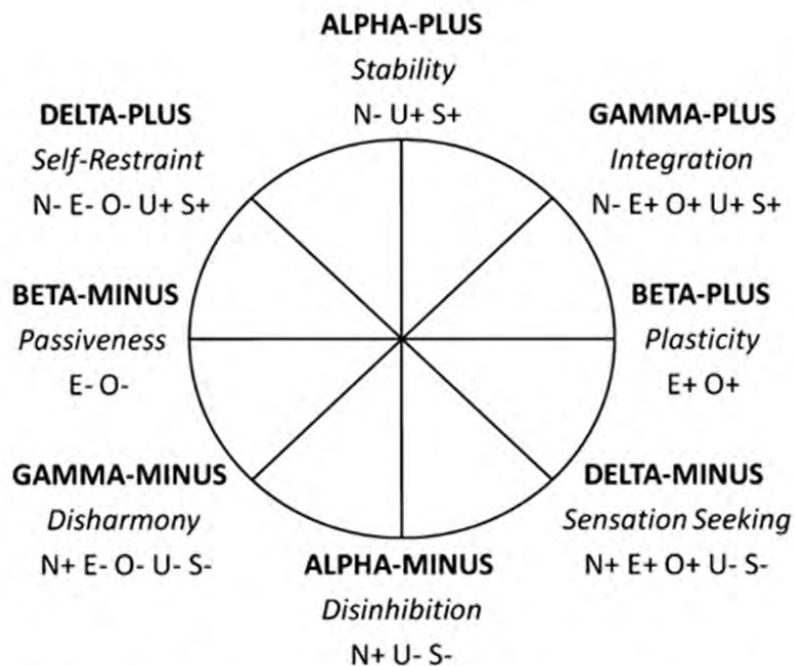

Adnotacja. N = Neurotyczność; E = Ekstrawersja; O = Otwartość na doświadczenie; U = Ugodowość; S = Sumienność. + oznacza dodatni biegun cechy; - oznacza ujemny biegun cechy.

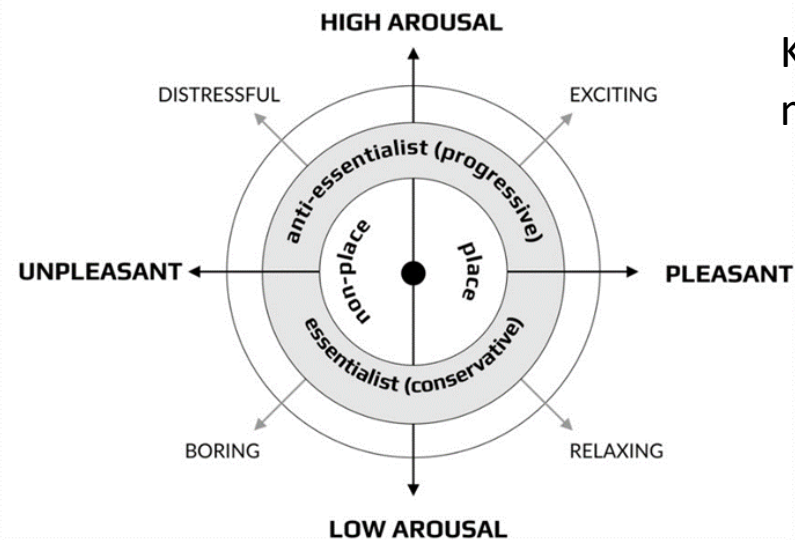
Dane do analizy zdjęć

- 283 zdjęcia miejskie
- Każde zdjęcie opisane na 20 pojedynczych wymiarach opisowych, trzech wymiarach afektywnych, oraz na trzech czynnikach ogólnych:
 - P – Progresywność
 - H – Historyczność/ Naturalność
 - S - Stabilność

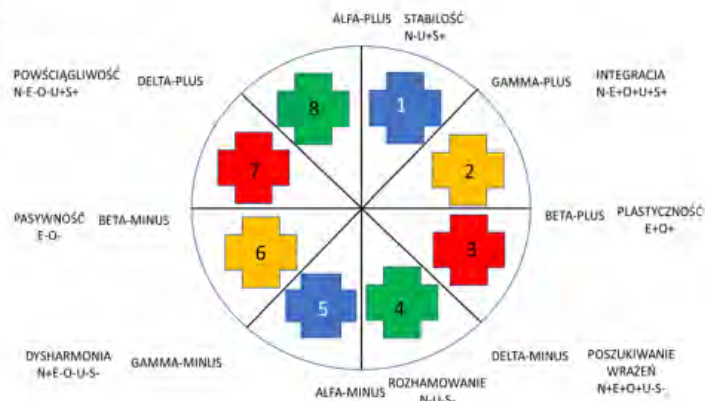
Koło metacech
(Strus, Ciecuch
et al.)

Koło afekt-
miejsca

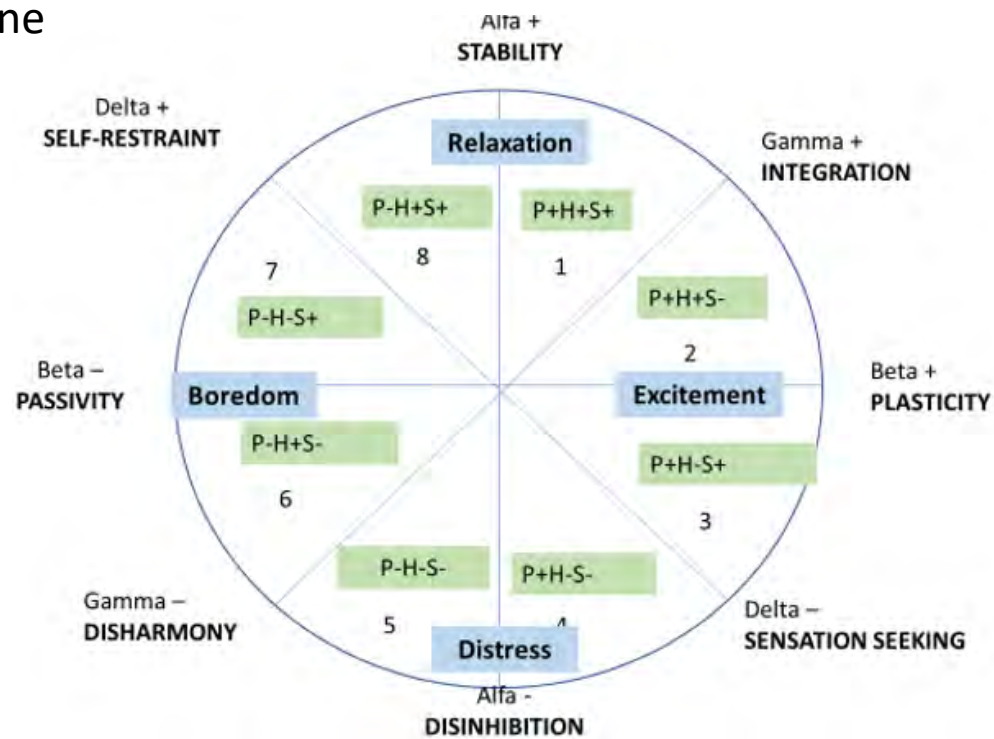
Octant I	Octant II	Difference s
1. P+H+S+	5. P-H-S-	P, H, S
2. P+H+S-	6. P-H+S-	P
3. P+H-S+	7. P-H-S+	P
4. P+H-S-	8. P-H+S+	P, H, S

Opositions

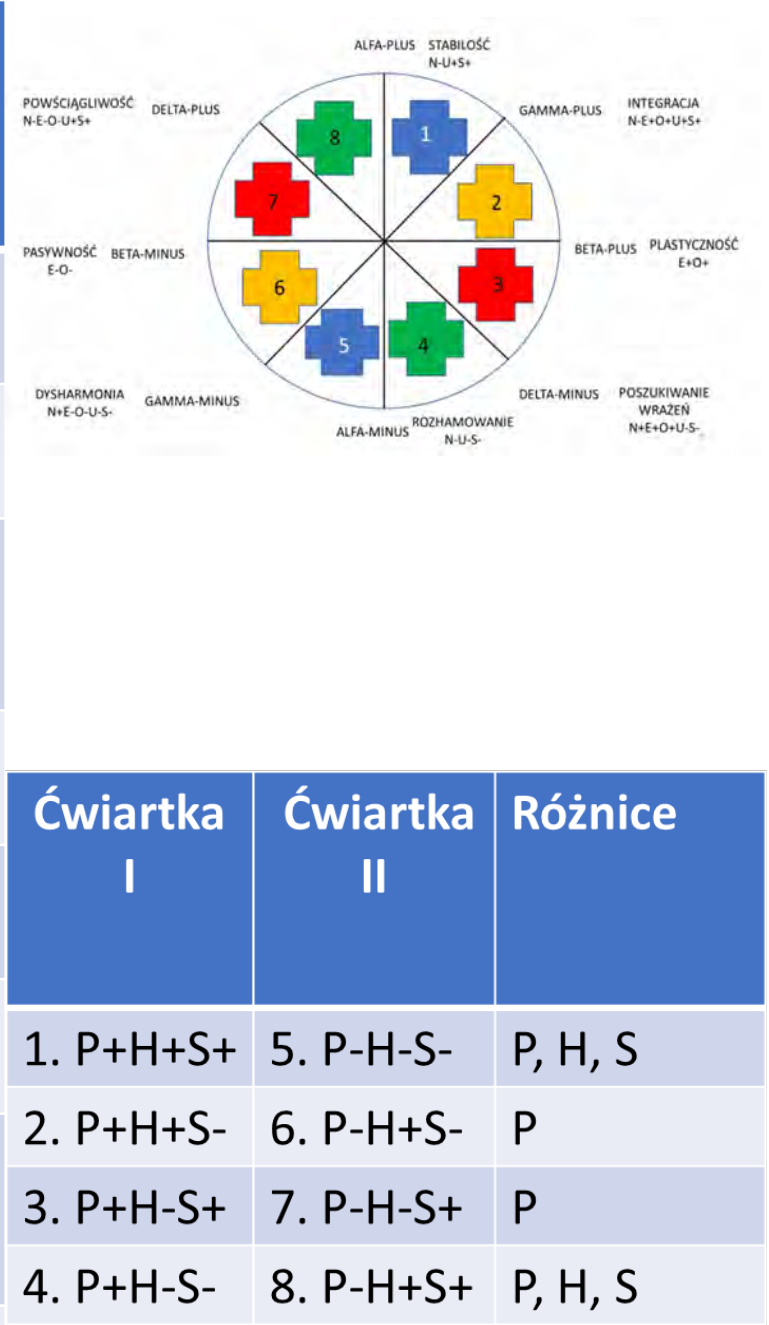

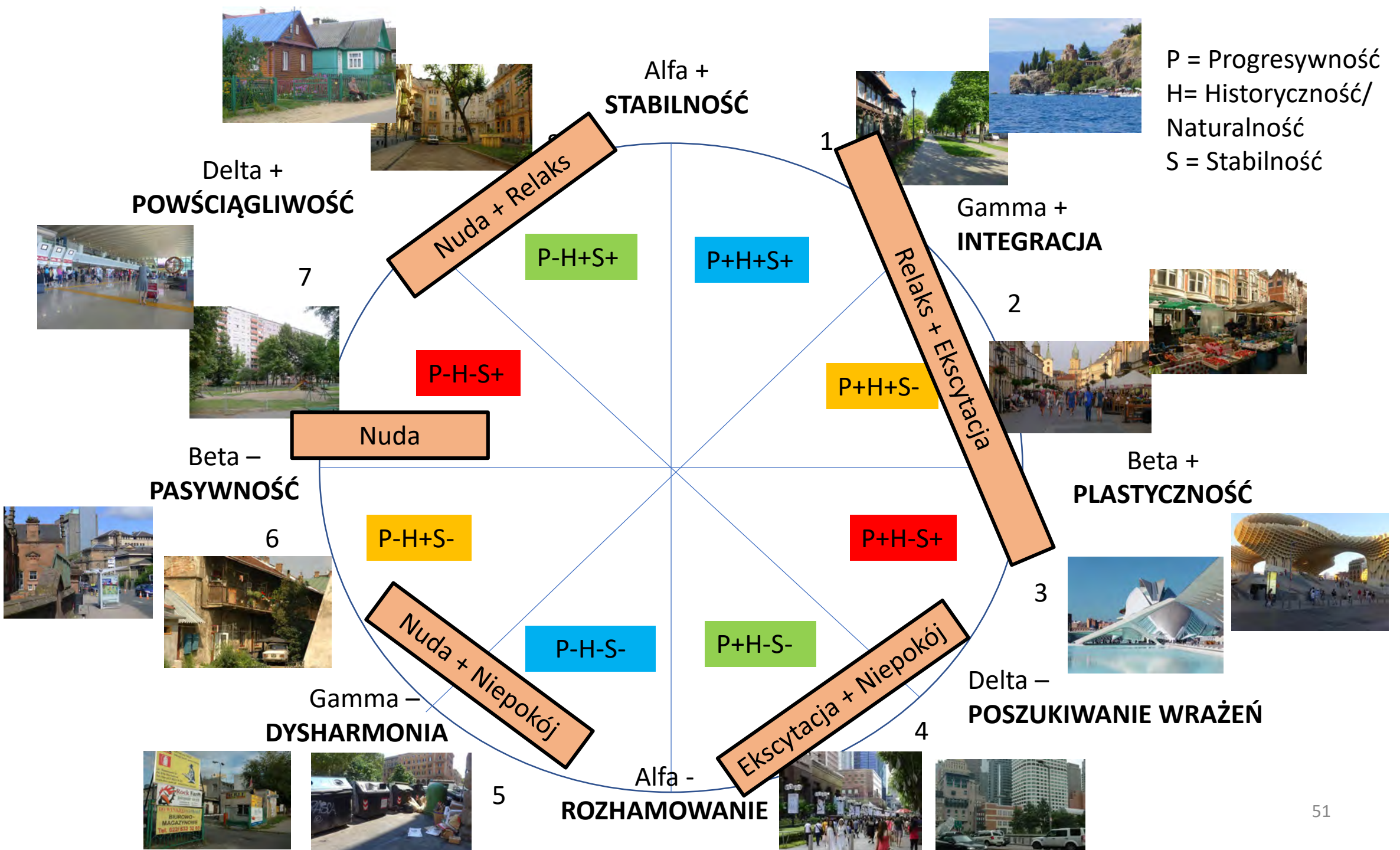
P - Progresywne
H – Historyczne
S - Stabilne

Koło połączone

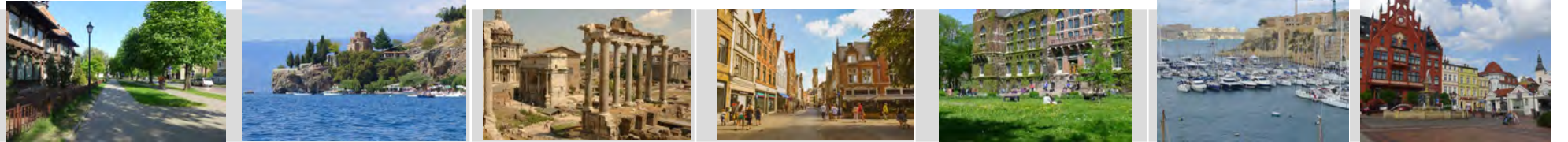

Oktant	Kombinacja wymiarów	Opis
1	P+H+S+	miejsca historyczne, zadbane, stabilne, dające poczucie relaksu, atrakcyjne turystycznie
2	P+H+S-	miejsca historyczne, w których widać ludzi, aktywności społeczne, różnorodne, pełne życia
3	P+H-S+	miejsca nowoczesne, o oryginalnych konstrukcjach architektonicznych, stabilne, przyciągające uwagę ale pozbawione historii
4	P+H-S-	miejsca nowoczesne, dynamiczne, różnorodne, uczęszczane przez ludzi, nieco chaotyczne – typowy ruch wielkomiejski
5	P-H-S-	miejsca wielkomiejskie, chaotyczne, z dużą dozą nieporządku, pozbawione historii, niestabilne
6	P-H+S-	miejsca historyczne ale zaniedbane, niestabilne, chaotyczne, wymagające rewitalizacji
7	P-H-S+	miejsca pozbawione historii ale stabilne: modernistyczne osiedla mieszkaniowe, bloki, grodzone osiedla, puste place, lotniska, puste hale dworcowe
8	P-H+S+	miejsca z dużą dozą historii i stabilne ale pozbawione dynamiki – wiejskie domy, zaciszne uliczki, wille, cmentarze

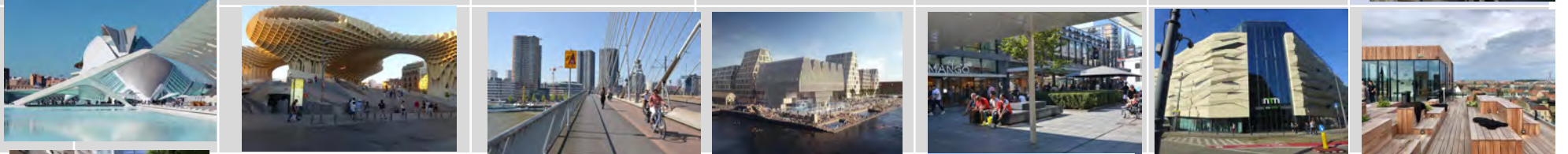
1 P+ H+S+

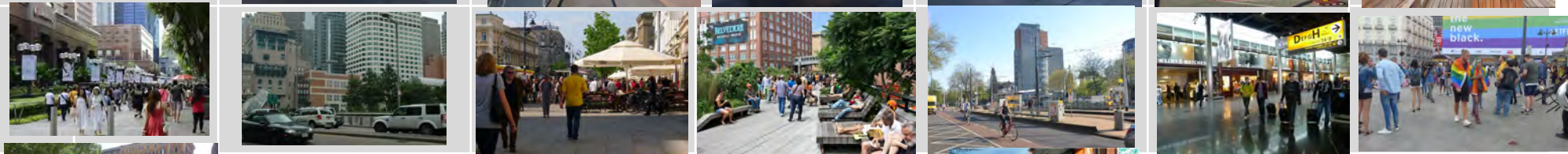
2. P+H+S-

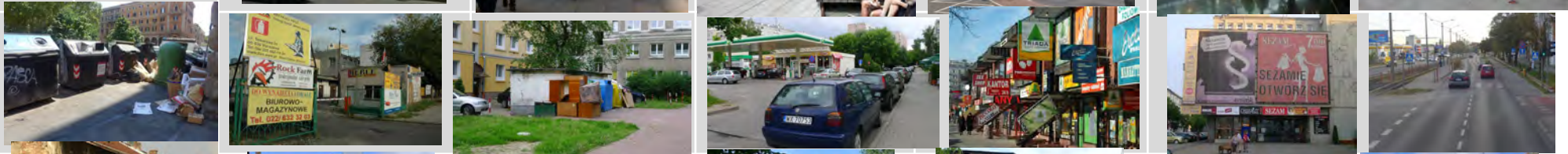
3 P+H-S+

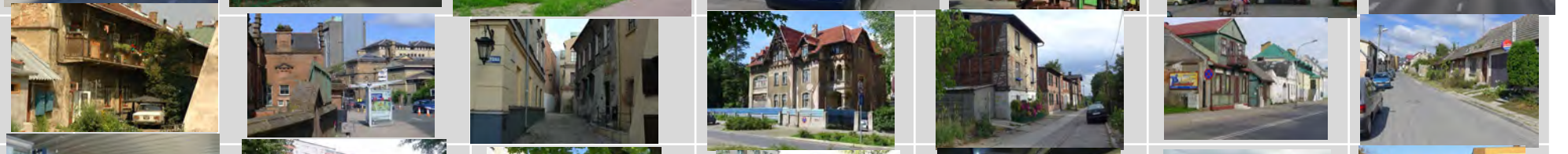
4 P+H-S-

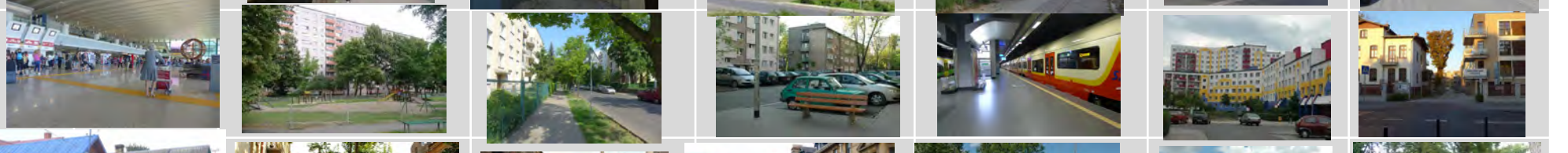
5 P-H-S-

6 P-H+S-

7 P-H-S+

8 P-H+S+

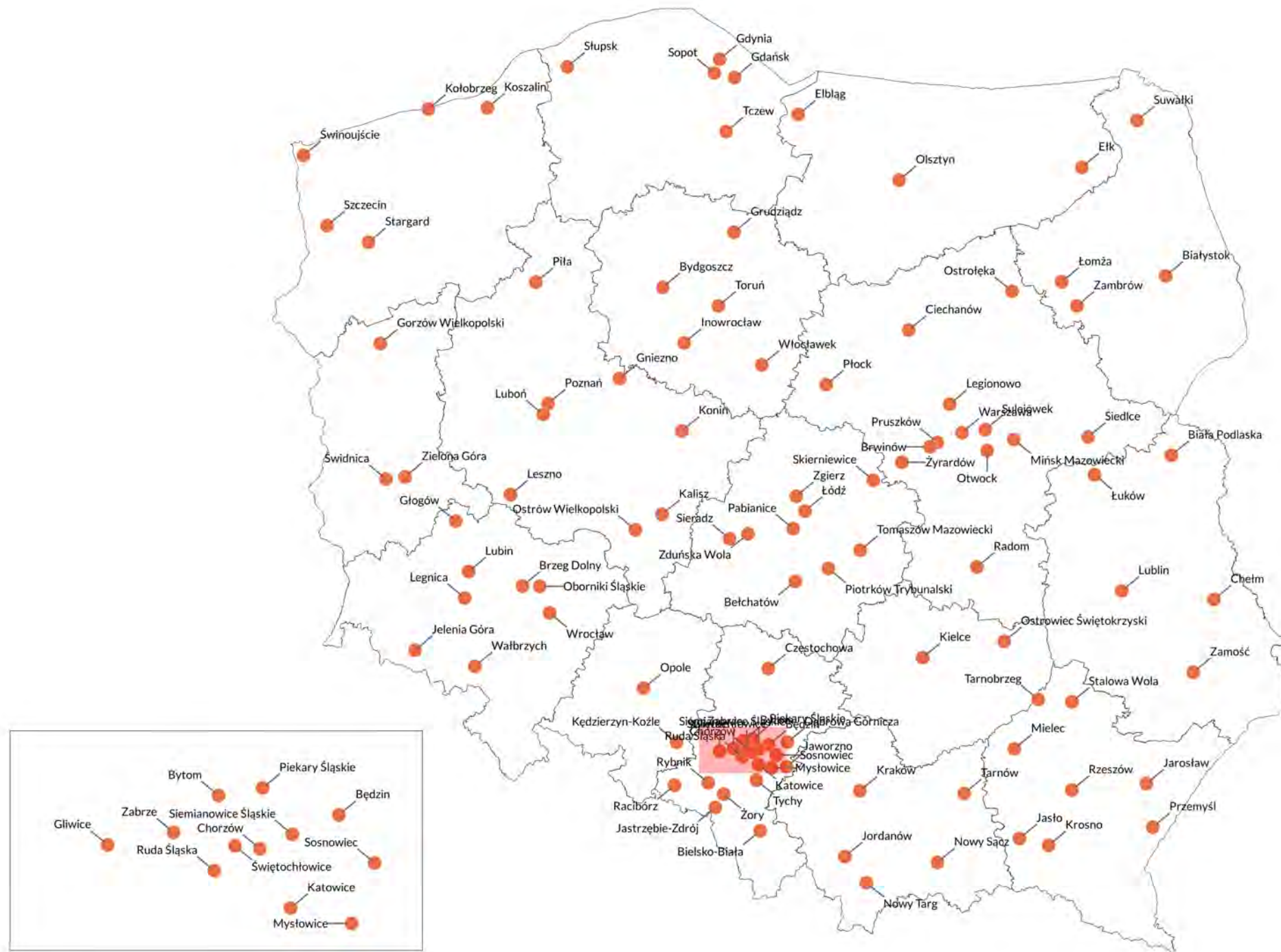

Miasta Polski na kole miejsc

N =107 miast ocenianych na wymiarach P, H i S

Badanie polskich miast (N =107).

- Status miasta
 - Miasta wojewódzkie (n=18)
 - Miasta po-wojewódzkie (n=31)
 - Pozostałe miasta (n=58)
- Funkcje społeczno-gospodarcze (Śleszyński, 2019)
 - Brak zagrożenia (n=74)
 - Zagrożone marginalizacją (n=13)
 - Stagnujące (n=5)
 - Obniżenie potencjału (n=10)
 - Kryzysowe (n=5)
- Liczebności – minimum n=50 respondentów z każdego miasta

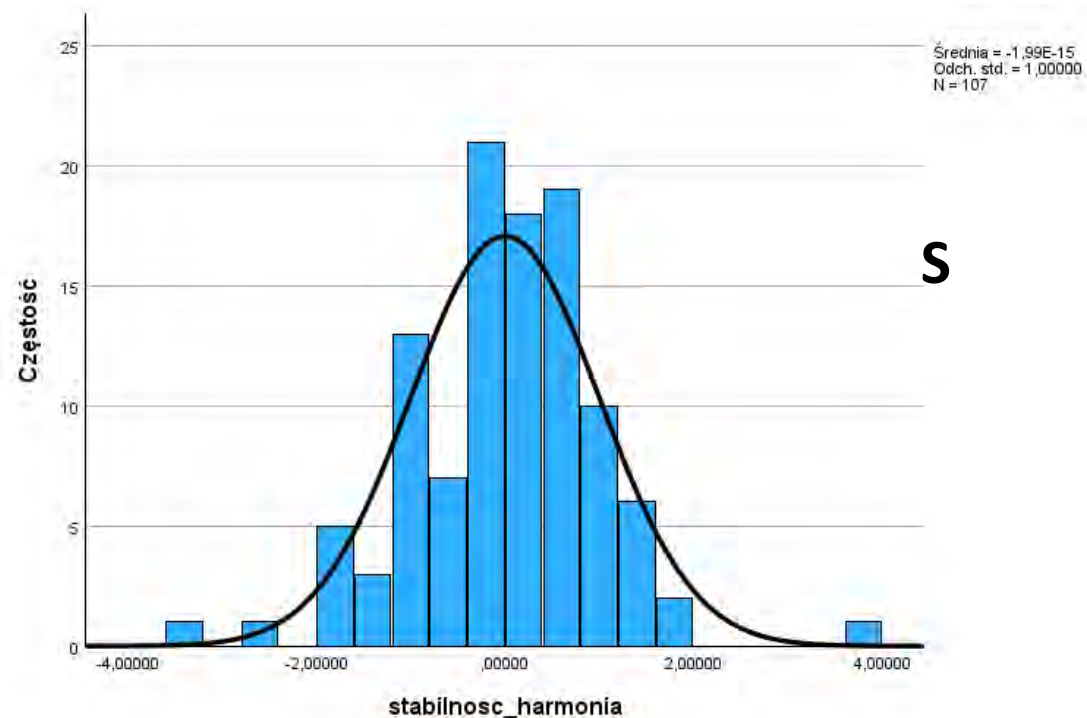
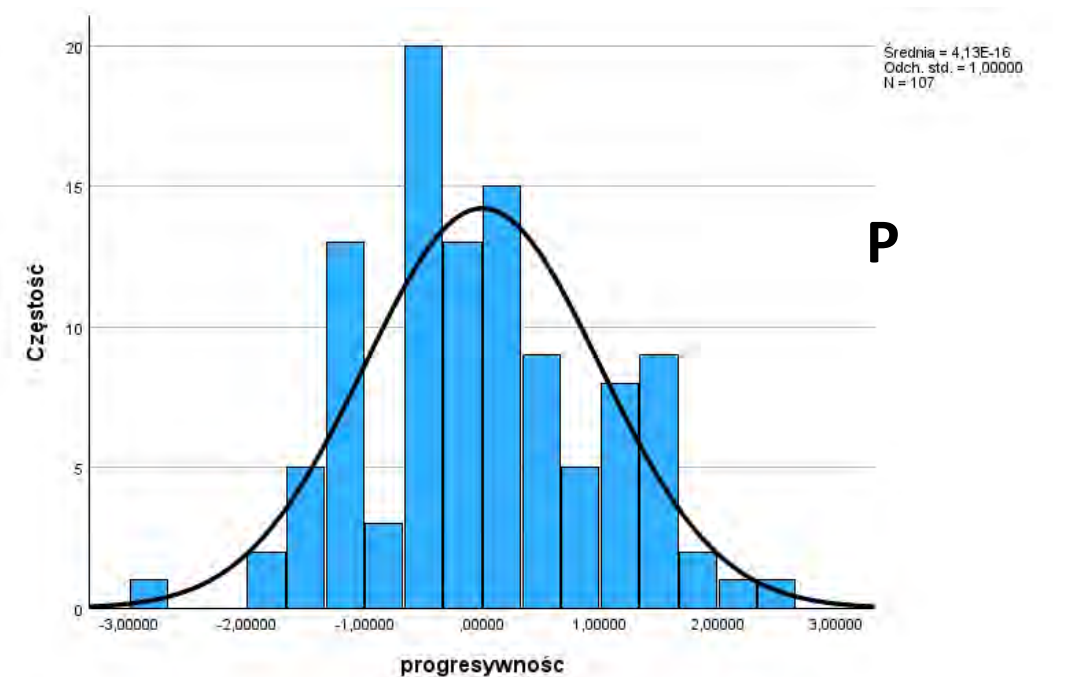
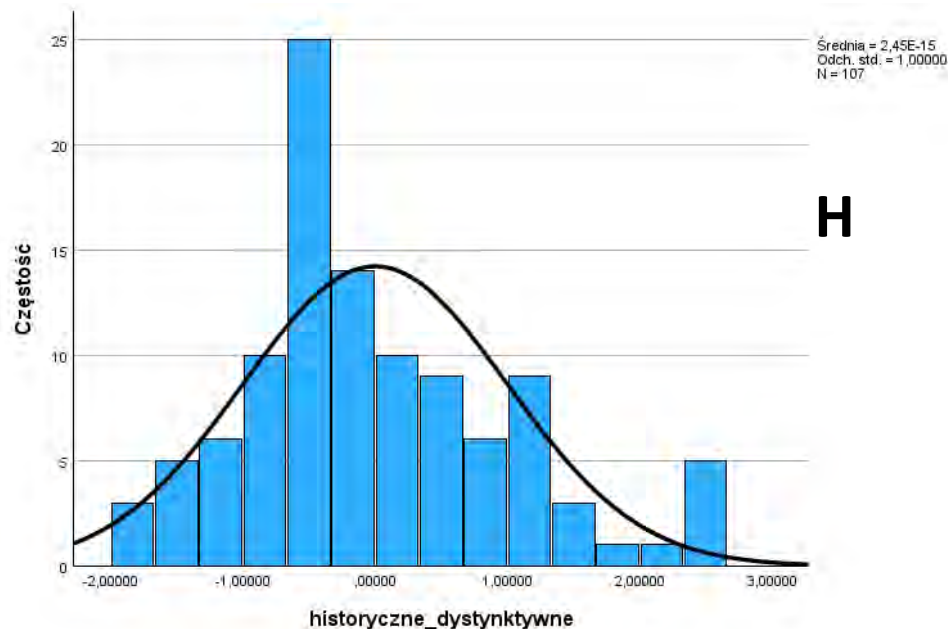

Przykłady dwubiegunowych kryteriów oceny esencjalizmu. Anty-esencjalizmu miejsc (razem 20 kryteriów) (Lewicka et al. 2019, Study 3). Oceny od 1 do 11.

Kategoria	Ocena	Essencjalistyczne	Anty-esencjalistyczne
Historyczny vs. Nowoczesny	+ vs. -	1A. W tym miejscu odczuwa się historię	1B. To jest miejsce bez historii
	- vs. +	2A. To miejsce jest stare i zaniedbane	2B. To miejsce jest nowoczesne
Wyodrębnione vs. Otwarte	+ vs. -	3A. To miejsce ma naturalne granice, wyodrębnia się z innych miejsc.	3B. To miejsce nie ma charakterystycznych granic, nie wiadomo gdzie się kończy
	- vs. +	4A. To miejsce wydaje się zamknięte, w tym miejscu „trudno się oddycha”.	4B. To miejsce jest otwarte, w tym miejscu „czuje się przestrzeń”
Statyczność vs. dynamika	+ vs. -	5A.To miejsce ma swoją tożsamość, która się nie zmienia	5B.To miejsce zmienia się w sposób niekontrolowany, przypadkowy i chaotyczny
	- vs. +	6A. To miejsce jest statyczne, opiera się zmianom	6B. To miejsce jest dynamiczne, jego charakter się zmienia

Dane do analizy

- Minimum 50 mieszkańców każdego miasta
- Każde miasto opisane na 20 pojedynczych wymiarach opisowych oraz na trzech czynnikach ogólnych:
 - P – Progresywność/nowoczesność
 - H – Historyczność/dystynktywność
 - S – Stabilność; harmonia
- Plus afekt, ocena estetyczna, czystość itd..

Delta +
POWŚCIAĞLIWOŚĆ

Chełm, Chełmno, Grudziądz, Elbląg, Ełk,
Jordanów, Jarosław, Jelenia Góra, Kalisz,
Krosno, Przemyśl, Tarnów, Żyrardów,
Wałbrzych

Jasło, Siedlce, Ciechanów,
Bełchatów, Biała Podl., Gniezno,
Konin, Łuków, Łomża, Nowy Sącz,
Ostrowiec Św., Piekary Śl.,
Sieradz, Skierniewice, Tarnobrzeg,
Zambrów

Będzin, Bytom, Legnica,
Otwock, Radom, Sulejówek,
Zabrze

PASYWNOŚĆ

DYSHARMONIA

Inowrocław, Jastrzębie Zdrój, Kędzierzyn
Koźle, Koszalin, Luboń, Legionowo,
Ostrołęka, Ruda Śl., Słupsk,
Świętochłowice, Tomaszów Maz., Tczew,
Włocławek, Zgierz

Alfa +
STABILNOŚĆ

Gamma +
INTEGRACJA

Bielsko-Biała, Białystok, Lublin,
Opole, Sopot, Toruń, Zamość, Zielona
Góra, Gdańsk,

Kraków, Łódź, Szczecin,
Warszawa, Wrocław,
Świnoujście

Beta +
PLASTYCZNOŚĆ

Gliwice, Jaworzno,
Mielec, Kołobrzeg, Piła,
Suwałki, Żory

Delta –
POSZUKIWANIE WRAŻEŃ

Rzeszów, Bydgoszcz, Gdynia, Dąbrowa
Górnicza, Katowice, Lubin, Tychy, Poznań,
Sosnowiec, Rybnik, Stalowa Wola

Alfa –
ROZHAMOWANIE

P-H+S+

P+H+S+

P+H+S-

P-H-S+

P-H+S-

P+H-S+

P-H-S-

P+H-S-

7

8

1

2

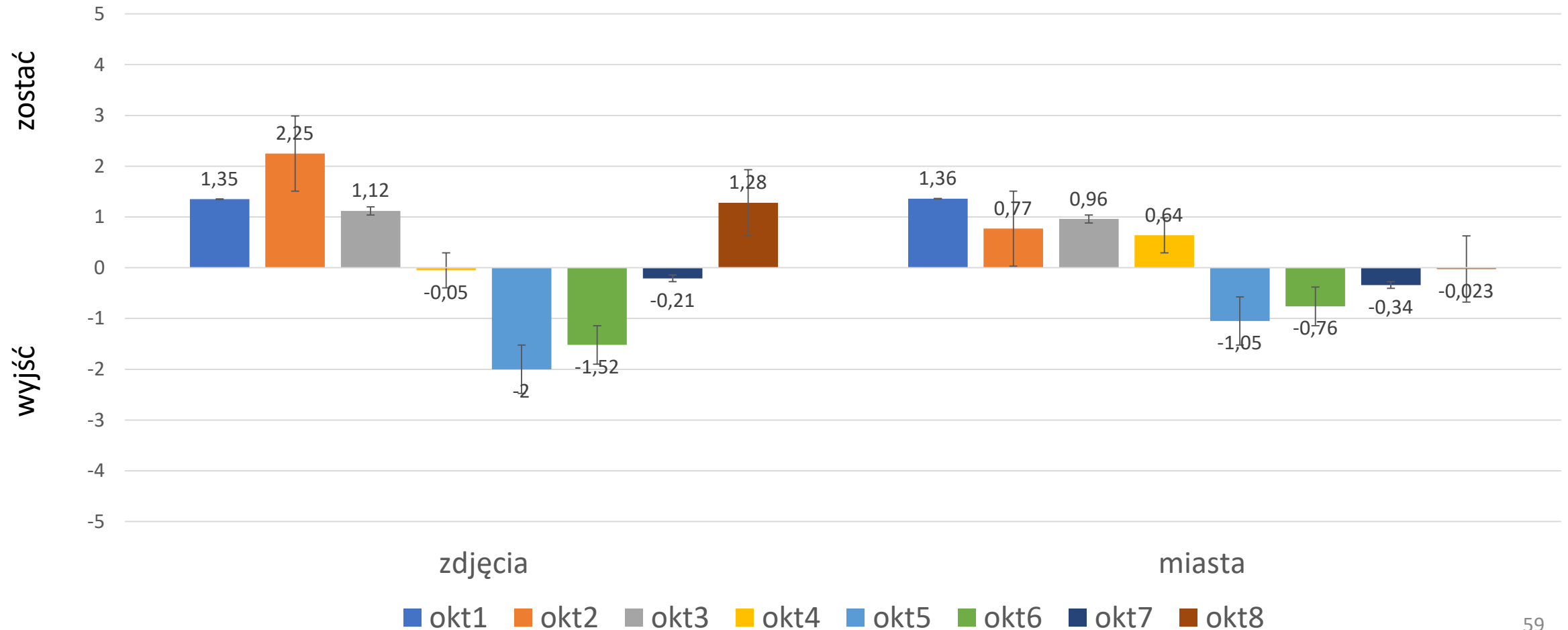
6

3

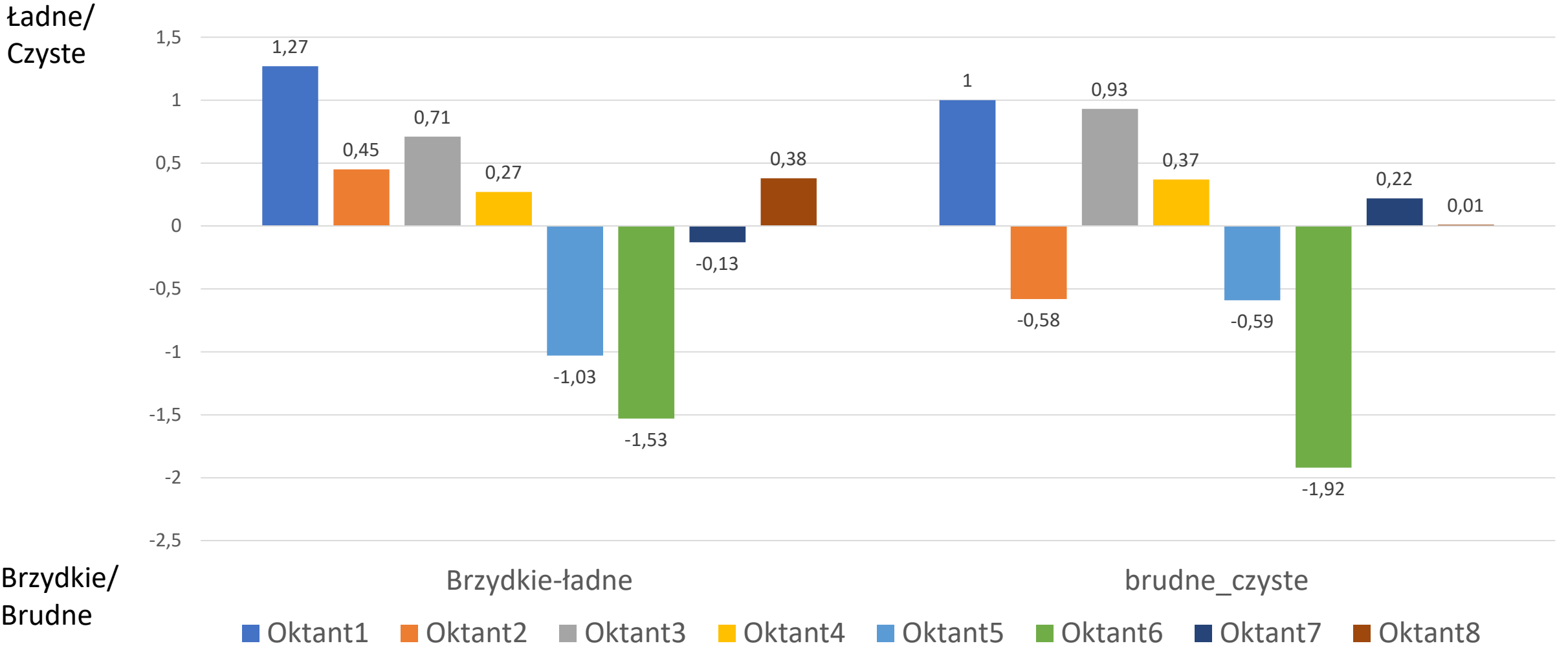
5

4

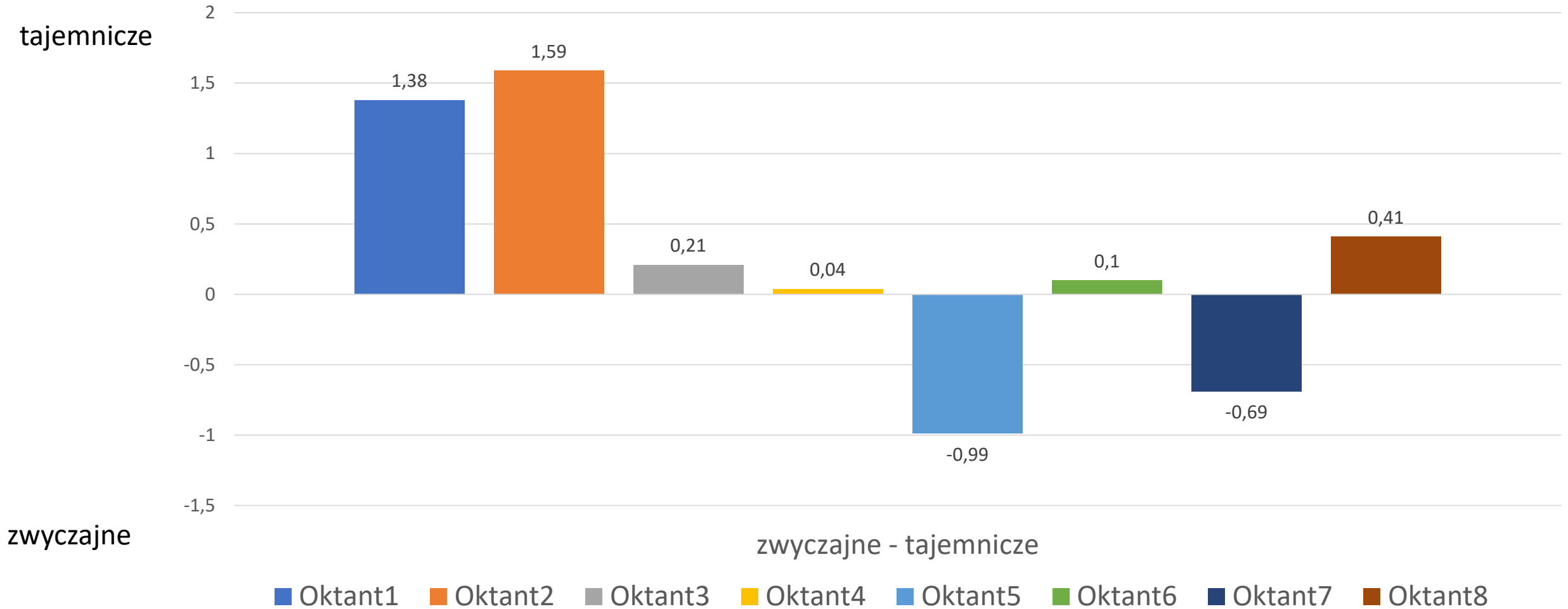
Chcę dłużej pozostać w tym miejscu – chcę z tego miejsca wyjść jak najszybciej – zdjęcia versus miasta

Ocena estetyczna miasta i ocena czystości

Ocena tajemniczości miasta

Najładniejsze	Najbrzydsze	Najczystsze	Najbrudniejsze	Tajemnicze	Zwyczajne
Przemyśl (8)	Zabrze (6)	Rzeszów (4)	Otwock (6)	Gdańsk (1)	Luboń (5)
Chełmno (8)	Będzin (6)	Ełk (8)	Świętochłowice (5)	Wrocław (1)	Jasło (7)
Opole (1)	Pabianice (5)	Białystok (1)	Sulejówek (6)	Toruń (1)	Kędzierzyn-Koźle (5)
Sopot (1)	Mysłowice (5)	Suwałki (3)	Bytom (6)	Chełmno (8)	Jastrzębie Zdr. (5)
Toruń (1)	Otwock (6)	Bielsko-Biała (1)	Łódź (2)	Kraków (2)	Legionowo (5)
Zielona Góra (1)	Kędzierzyn-Koźle (5)	Sopot (1)	Legnica (6)	Wałbrzych (8)	Ostrowiec Św. (7)
Ełk (8)	Legnica (6)	Zambrów (7)	Zabrze (6)	Sopot (1)	Siedlce (7)
Rzeszów (4)	Luboń (5)	Lubin (4)	Będzin (6)	Warszawa (2)	
Bielsko-Biała (1)	Zgierz (5)			Gliwice (3)	

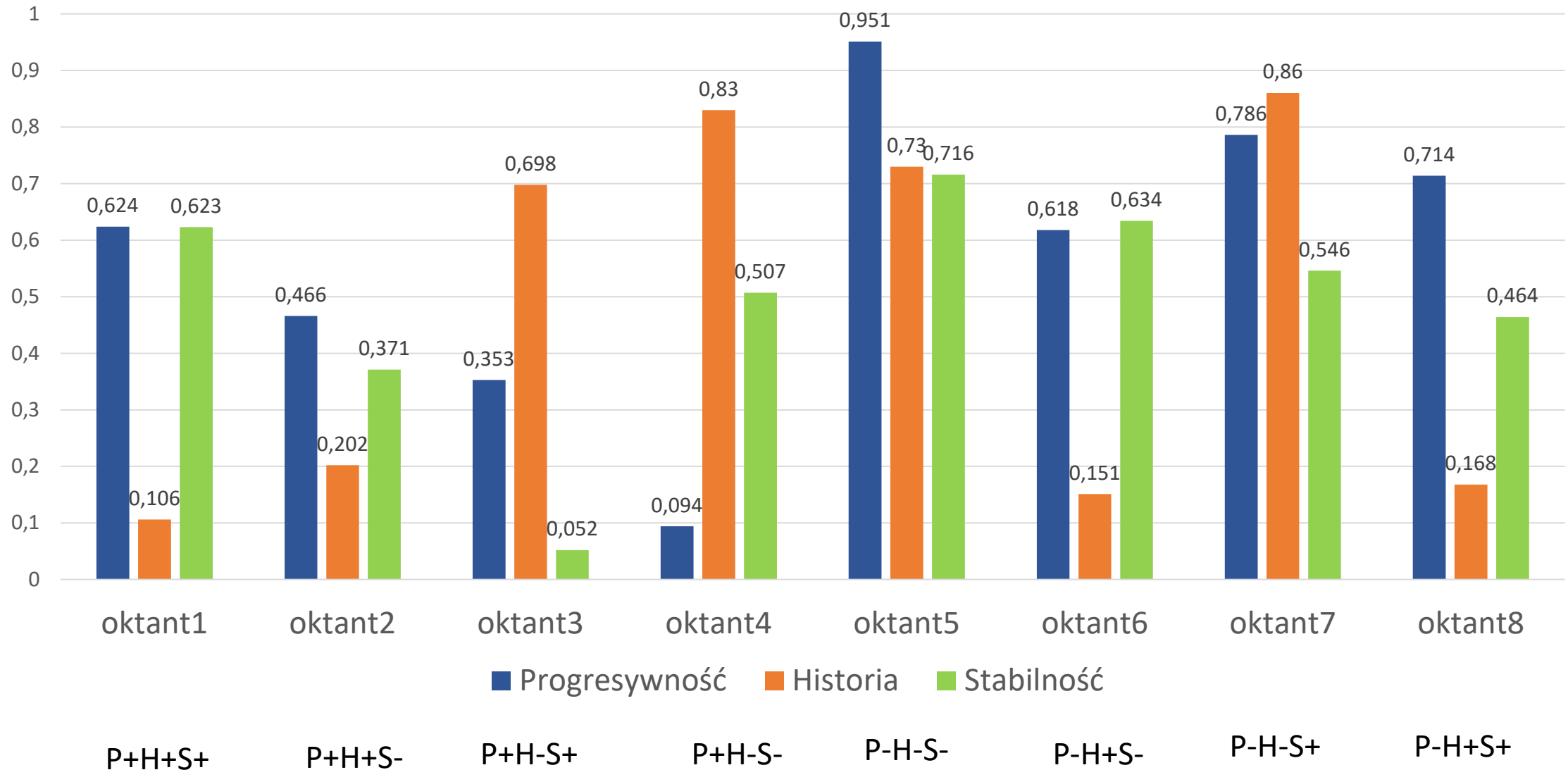
Co dalej?

Nieoczekiwane wyniki warte dalszej eksploracji

Znaczenie miejsca a emocjonalny związek z miejscem

Jakie czynniki decydują o przywiązaniu do miejsca i chęci pozostania w tym miejscu?

Chciałbym w tym miejscu pozostać dłużej
(próba: zdjęcia) – decyduje to, czego w danej kategorii
miejsc jest najmniej 😊

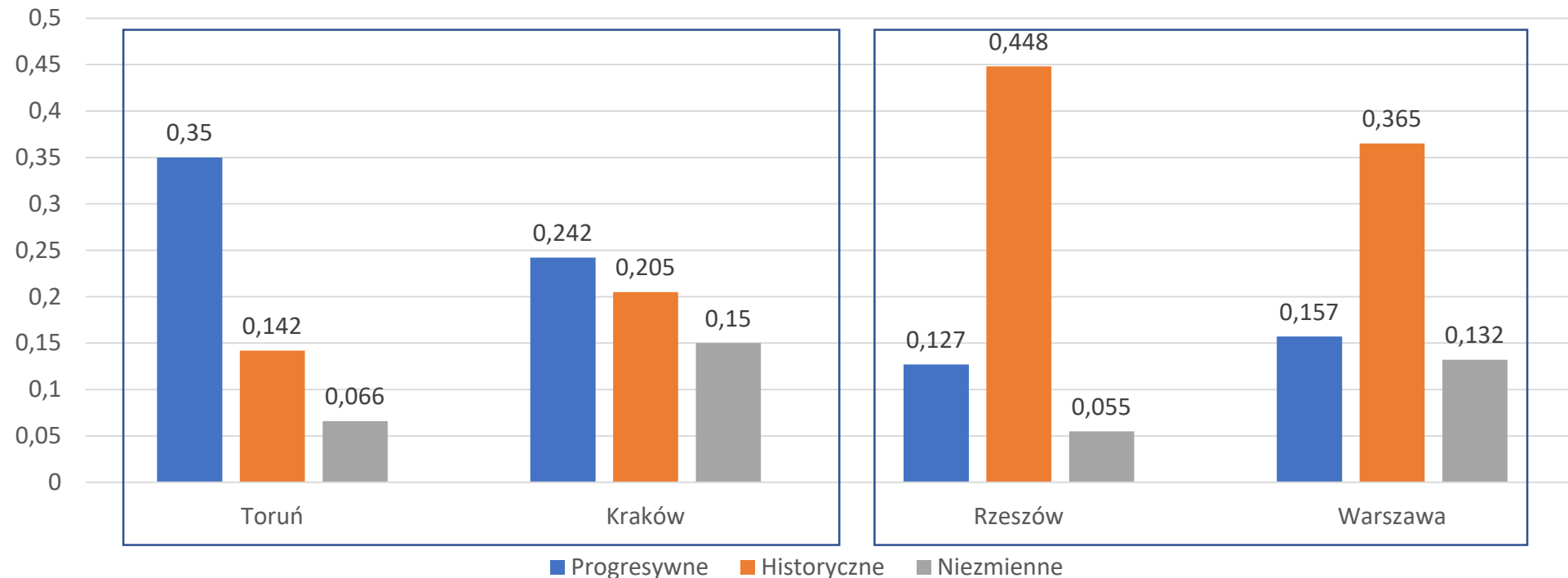
Słowna skala znaczenia miejsca

Miasto progresywne	Miasto o historycznej tożsamości	Miasto niezmiennie
To miejsce jest dynamiczne.	To miejsce ma swoją tożsamość ukształtowaną przez pokolenia.	To miejsce jest niezmiennie.
To miejsce jest złożone z różnorodnych elementów.	To jest miejsce "z duszą".	To miejsce jest takie, jakby czas się w nim zatrzymał.
To miejsce jest nowoczesne.	To miejsce podtrzymuje tradycje	To miejsce jest statyczne.
To miejsce jest otwarte.	To miejsce jest harmonijne, nie zawiera niepasujących elementów.	To miejsce wyraźnie oddziela się od swojego otoczenia.
Charakter tego miejsca cały czas się tworzy	W tym miejscu odczuwa się historię.	

Co decyduje o tym, że chcemy w tym miejscu pozostać dłużej?

Cechy jakie to miasto posiada czy to, czego mu brakuje?

Nie chciałbym się stąd wyprowadzić

Toruń n= 475; Rzeszów n = 481, Warszawa n = 658; Kraków n = 584

Reakcja na zmiany w miejscach/miastach

Jakie czynniki decydują o akceptacji lub braku akceptacji zmian?

Jak Miasto Nowoczesne wypiera Miasto Historyczne

Dom Heleny Grossówny, polskiej
aktorki międzywojennej,
wyburzony przez dewelopera

Na tym miejscu znajduje się
obecnie ... parking

Toruń Szosa
Chełmińska

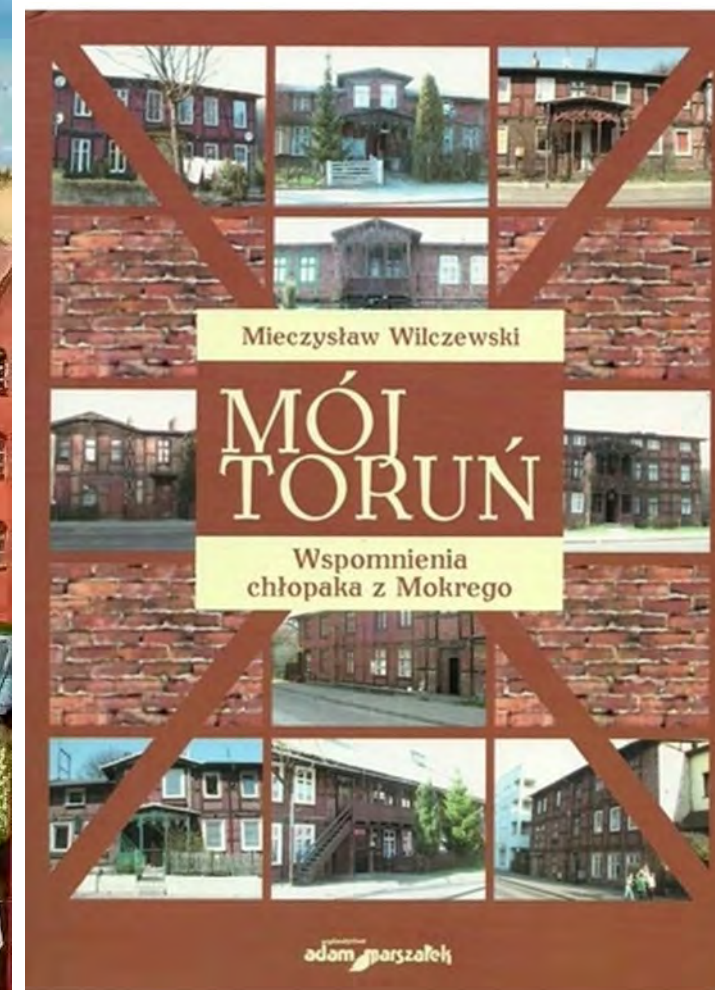
Przed

Po

Znikający genius loci Chełmińskiego Przedmieścia

Materiał badawczy

Ciągłość fizyczna miasta

1. Zmiany w wyglądzie **Torunia** to zmiany stopniowe, nawiązujące do istniejącej zabudowy.
2. Kolejne budynki, które powstają w **Toruniu** doskonale wpasowują się w istniejącą architekturę.
3. Władze **Torunia** dbają o to, aby rozbudowywała się ona w sposób planowany, nie zaburzając jej charakteru.

Solastalgia

1. Martwi mnie to, do jakiego stopnia to miejsce zostało zmienione.
2. To miejsce nie jest już tym, czym było dawniej
3. Przed wprowadzonymi zmianami to miejsce miało duszę

Prezentacja zmian –
obrazy z Google'a
przed i po zmianie

Opór wobec zmian

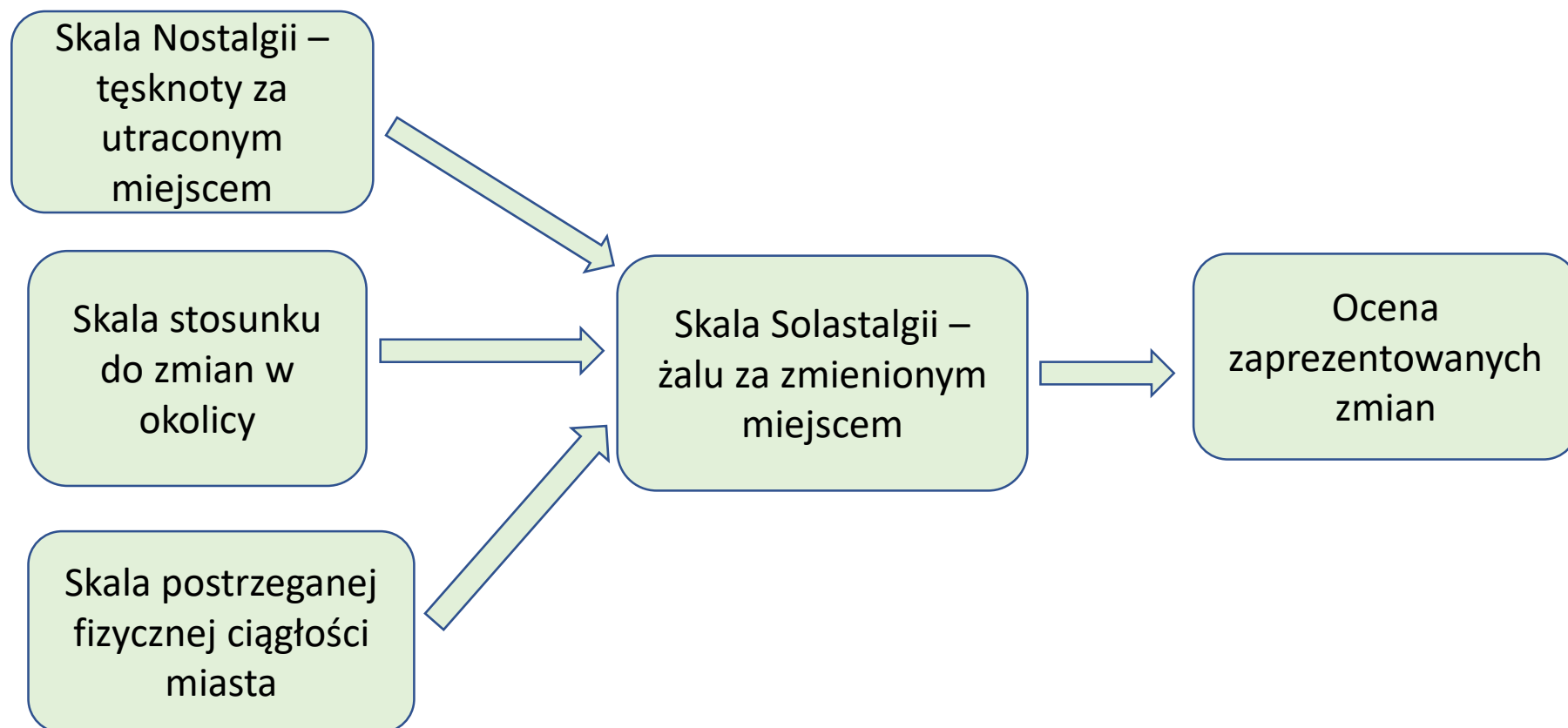
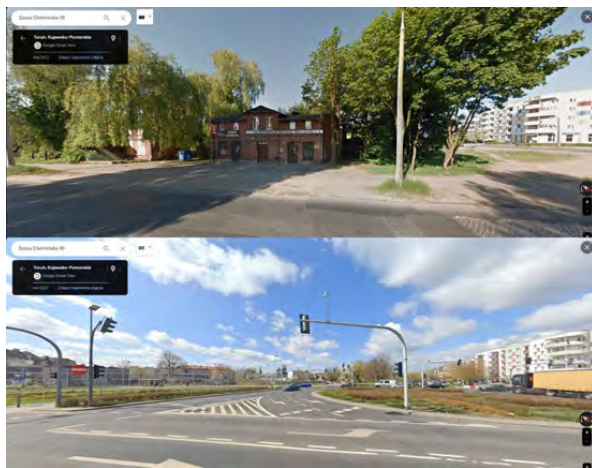
1. Zazwyczaj cieszę się na zmiany zachodzące w mojej okolicy.
2. Wolę jak moja okolica pozostaje niezmieniona

Nostalgia- tęsknota za utraconym miejscem

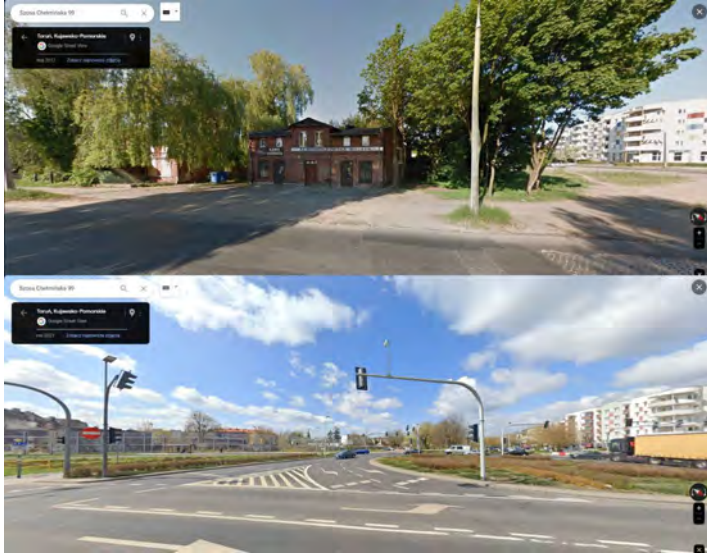
1. Kiedyś moja miejscowość po prostu była lepsza pod każdym względem
2. Sądzę, że moja miejscowość ma lata świetności za sobą
3. Dawniej w mojej miejscowości żyło się lepiej niż żyje się obecnie

Badanie reakcji na zmiany w Toruniu

Prezentacja zmian –
obrazy z Google'a
przed i po zmianie

Co decyduje o akceptacji zmian w mieście?

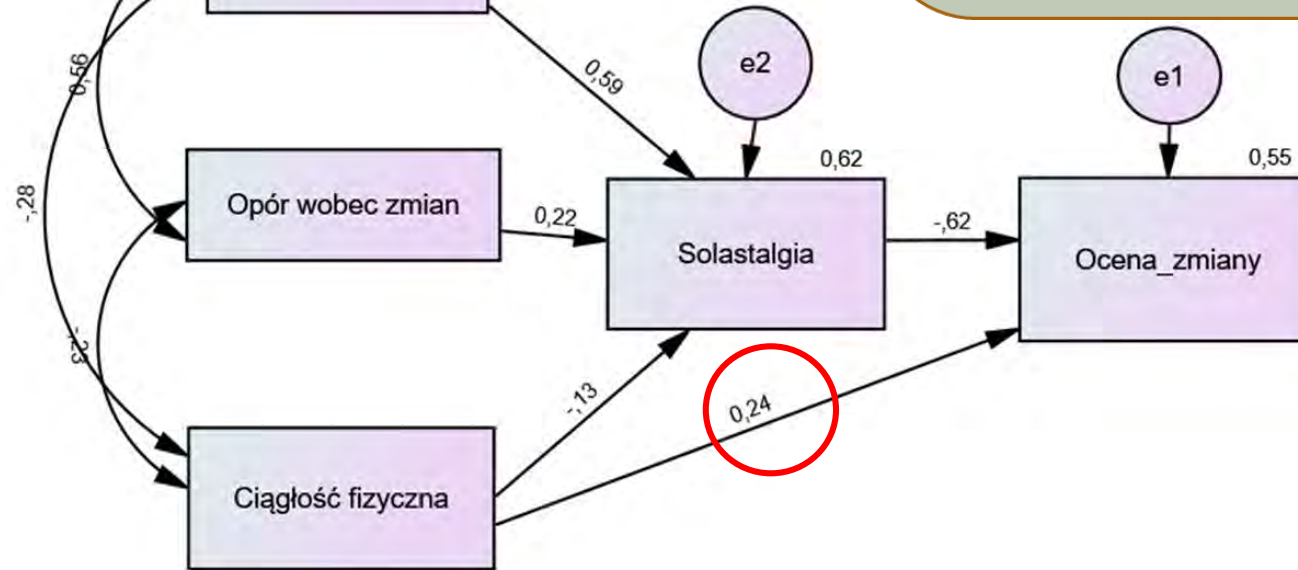

Solastalgia jest negatywnie powiązana z akceptacją zmiany

Poczucie ciągłości fizycznej jest pozytywnie związane z akceptacją zmiany!!!

Ciągłość fizyczna miasta

1. Zmiany w wyglądzie **Torunia** to zmiany stopniowe, nawiązujące do istniejącej zabudowy.
2. Kolejne budynki, które powstają w **Toruniu** doskonale wpasowują się w istniejącą architekturę.
3. Władze **Torunia** dbają o to, aby rozbudowywała się ona w sposób planowany, nie zaburzając jej charakteru.

Trzy wizje idealnego miasta

Miasto progresywne	Miasto o historycznej tożsamości	Miasto niezmiennie
To miejsce powinno być dynamiczne.	To miejsce powinno mieć swoją tożsamość ukształtowaną przez pokolenia.	To miejsce powinno być niezmiennie.
To miejsce powinno być złożone z różnorodnych elementów.	To powinno być miejsce "z duszą".	To miejsce powinno być takie, jakby czas się w nim zatrzymał.
To miejsce powinno być nowoczesne.	To miejsce powinno podtrzymywać tradycje	To miejsce powinno być statyczne.
To miejsce powinno być otwarte.	To miejsce powinno być harmonijne, nie powinno zawierać niepasujących elementów.	To miejsce powinno wyraźnie oddzielać się od swojego otoczenia.
Charakter tego miejsca powinien cały czas się tworzyć.	W tym miejscu powinno odczuwać się historię.	

Co decyduje w mieście?

Idealne miasto
niezmienne

Idealne miasto o
tożsamości
historycznej

Idealne miasto
progresywne

Tożsamość historyczna

1. To miejsce powinno mieć swoją tożsamość ukształtowaną przez pokolenia.
2. To powinno być miejsce "z duszą".
3. To miejsce powinno podtrzymywać tradycje
4. To miejsce powinno być harmonijne, nie powinno zawierać niepasujących elementów.
5. W tym miejscu powinno odczuwać się historię.

Ciągłość fizyczna miasta

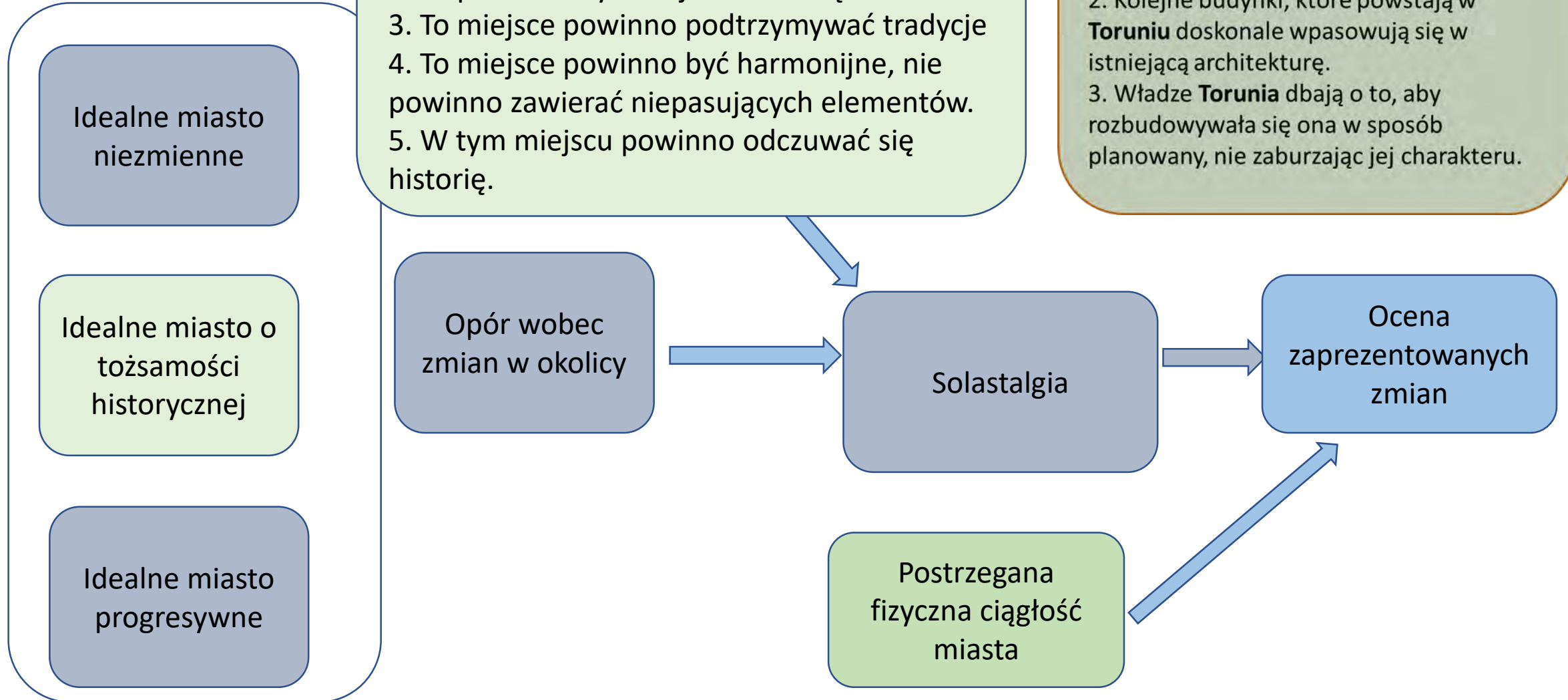
1. Zmiany w wyglądzie **Torunia** to zmiany stopniowe, nawiązujące do istniejącej zabudowy.
2. Kolejne budynki, które powstają w **Toruniu** doskonale wpasowują się w istniejącą architekturę.
3. Władze **Torunia** dbają o to, aby rozbudowywała się ona w sposób planowany, nie zaburzając jej charakteru.

Opór wobec
zmian w okolicy

Solastalgia

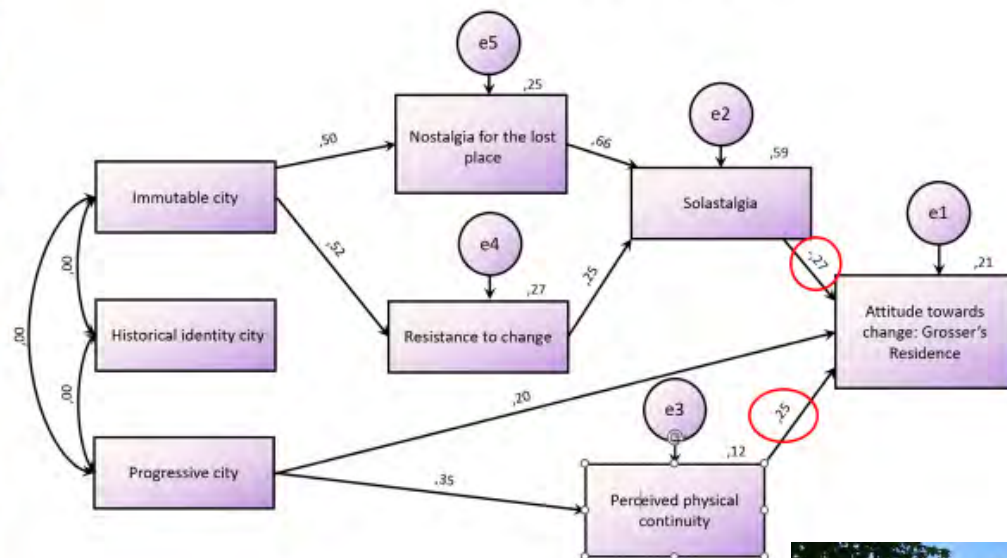
Postrzegana
fizyczna ciągłość
miasta

Ocena
zaprezentowanych
zmian

Past change

Places most and least consistent with Toruń's identity

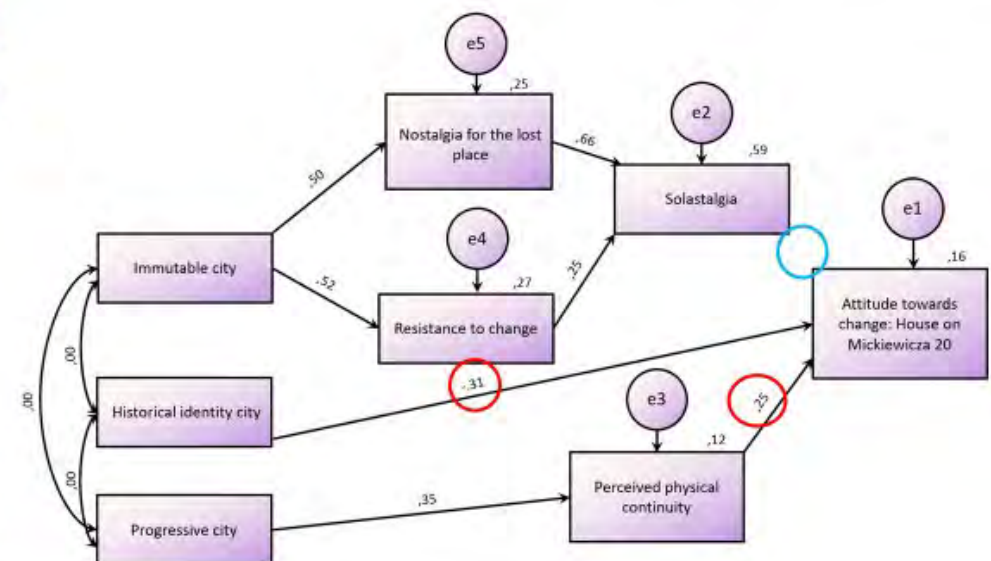
Most

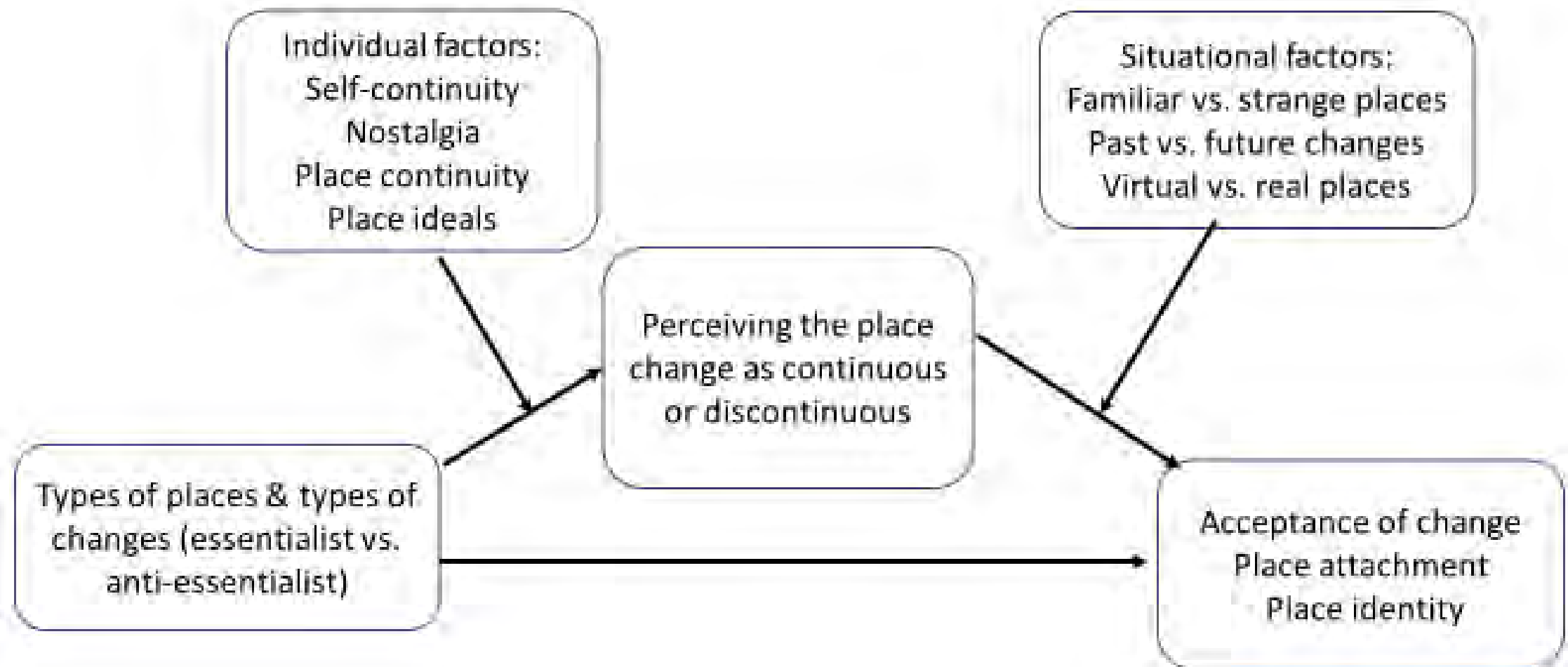
Least

Possible future change

Reakcje na zmiany miejsca: jakie zmiany w jakich miejscach będą najbardziej akceptowalne? Rola postrzeganej ciągłości fizycznej miejsca

Mateusz
Strzałkowski

Alex
Lubiński

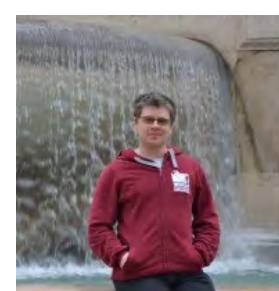
Monika
Prusik

Saja
Toruńczyk

Anna Wnuk

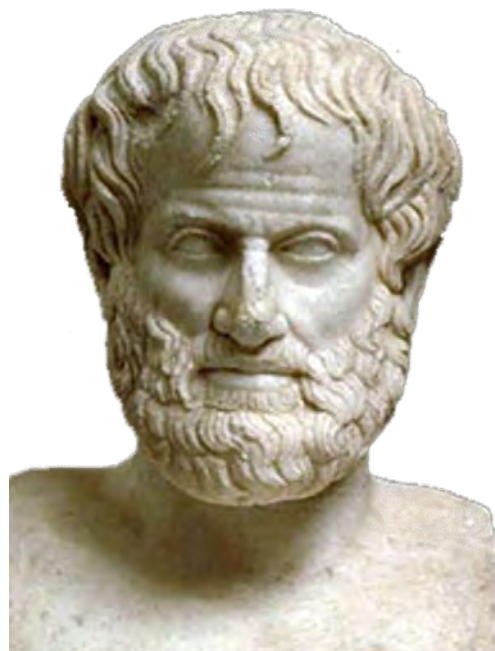

Bartek
Iwańczak

Szymon Bojarski

Last but not least

Granty:

2018-2023: Grant OPUS 13 NCN Nr 2017/25/B/HS6/00137

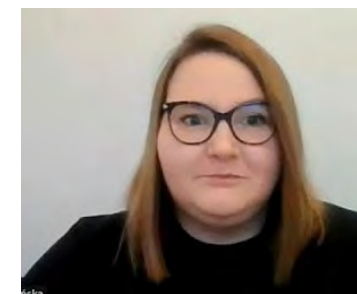
2026-2029: Grant OPUS29 NCN Nr 2025/57/B/HS6/00303

NATIONAL SCIENCE CENTRE
POLAND

UCZELNIA
BADAWCZA
INICJATYWA DOSKONAŁOŚCI

Małgosia Urbańska

Justyna Zabielska